

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Hyvinkää

**Alkoholilla valvottu ajo-oikeus:
Case: Hyvinkään käräjäoikeus**

Aino Hasan
Liiketalous
Opinnäytetyö
05, 2010

Aino Hasan

Alkolukolla valvottu ajo-oikeus: Case: Hyvinkään käräjäoikeus

Vuosi 2010 Sivumäärä 37

Alkoholi on liikenteen suurimpia vaaratekijöitä; rattijuoppo on osallisena joka viidennessä liikennekuolemassa. Näin ollen kuljettajien päihteiden käyttöä pyritään vähentämään monin keinoin. Yksi näistä keinoista on alkolukolla valvottu ajo-oikeus, jota koskeva laki astui voimaan 1.7.2008. Tätä edelsi kolmivuotinen alkolukkokokeilu. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä kattava ohjeistus alkolukolla valvotusta ajo-oikeudesta Hyvinkään käräjäoikeuden asiakkaille sekä henkilökunnalle.

Rattijuopumukseen tai törkeään rattijuopumukseen syyllistynyt voi ehdottoman ajokiellon sijaan pyytää valvottua ajo-oikeutta, jossa hän saa ajaa vain alkolukolla varustettua ajoneuvoa. Ajokielto määrätään ehdollisena valvotun ajo-oikeuden ajaksi. Väliaikainen ajokielto päättyy ja koetusaika alkaa, kun valvottuun ajo-oikeuteen määrätylle annetaan alkolukkoajo-kortti. Koetusaika on yhdestä kolmeen vuotta, keston päättää tuomioistuin. Valvottu ajo-oikeus päättyy ehdollisen ajokiellon koetusajan päättymispäivänä. Valvotun ajo-oikeuden myöntäminen ei vaikuta rattijuopumuksesta tuomittavaan rangaistukseen.

Alkolukko on ajonestolaite, joka mittaa kuljettajan uloshengitysilman alkoholipitoisuuden ja sen perusteella estää ajoneuvon käynnistyksen kuljettajan ollessa alkoholin vaikutuksen alainen. Alkolukko kirjaa kuljettajan kaikki puhallukset sisältäen näytteiden antamispäivät, kelonajat ja alkoholipitoisuudet. Alkolukko vaatii puhallusta myös satunnaisesti ajon aikana, jolloin puhalluksen laiminlyönti tai alkoholia sisältävä puhallus kytkee ajoneuvon äänimerkin päälle. Alkolukon kiertäminen on vaikeaa ja kiellettyä.

Rattijuopumuksesta epäillyn on pyydettävä valvottua ajo-oikeutta joko poliisilta tai tuomioistuimelta. Valvottavan on ennen alkolukkoajokortin myöntämistä käytävä lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön luona keskustelemassa päihteiden käytöstä, niiden vaikutuksista terveyteen sekä päihteiden käyttöön liittyvistä hoitomahdollisuuksista. Käynnistä on pyydettävä todistus. Alkolukon asennuksen jälkeen ajoneuvo on muutostarkastettava ennen alkolukkoajokortin myöntämistä. Alkolukko tulee viedä huoltoon 60 päivän välein käyttötietojen purkua varten. Huollossa käyttötiedot siirretään järjestelmään, jota poliisi valvoo.

Alkolukon voi joko ostaa tai vuokrata. Valvottuun ajo-oikeuteen on Suomessa hyväksytty kaksi alkolukkoa: Dräger Interlock XT ja Guardian WR2. Valvottava vastaa valvotusta ajo-oikeudesta hänelle aiheutuvista kustannuksista, jotka ovat yhteensä noin 2 000 €. Valvottu ajo-oikeus voidaan peruuttaa mikäli valvottava sitä pyytää tai mikäli hän rikkoo valvotun ajo-oikeuden sääntöjä. Suurin ongelma valvotussa ajo-oikeudessa on se, että rattijuoppo saattaa ajaa alkolukotonta ajoneuvoa, vaikka hänen omassa ajoneuvossaan alkolukko onkin.

Huhtikuussa 2010 Suomessa oli alkolukolla valvottuja ajo-oikeuksia 409 kappaletta ja vapaaehtoiskäytössä noin 1 500. Tavoitteena on, että parin vuoden päästä alkolukko on vakiovarusteena kaikissa uusissa pohjoismaissa myytävissä autoissa. Lisäksi valmistellaan lakia, jonka mukaan koulu- ja päiväkotikuljetuksissa alkolukko on pakollinen. Alkolukko on myös mahdollisesti tulossa pakolliseksi rattijuopumuksen uusijoille.

Asiasanat: alkolukko, valvottu ajo-oikeus, rattijuopumus, ajokielto

Aino Hasan

Conditional right to drive with alcolock: Case: Hyvinkää District Court

Year	2010	Pages	37
------	------	-------	----

Alcohol is one of the biggest risk factors in traffic; drunken driver is involved in every fifth road casualty. Consequently the drug use of drivers is tried to reduce in many ways. One of these ways is conditional right to drive a car fitted with an alcohol ignition interlock, alcolock. The law related to alcolock came into operation on 1 July 2008. This was preceded by a three-year alcolock experiment. The aim of the thesis was to make extensive directions about conditional right to drive to the customers and staff of Hyvinkää District Court.

Drunken driving or aggravated drunken driving offender may request instead of unconditional driving ban, conditional right to drive with an alcolock, in which he is allowed to drive only a car fitted with an alcolock. Driving ban is imposed conditional when the person has alcolock installed in his/her car. Temporary driving ban will finish and parole will start when alcolock driving licence is given to the person who is imposed to conditional right to drive. Parole is from one to three years, the duration will be decided by the court of justice. Conditional right to drive will finish on the closing day of conditional driving ban's parole. Granting of conditional right to drive does not affect on the punishment given from drunken driving.

Alcolock is an immobilizer, which measures driver's alcohol content of exhalation breathe and based on that prevents start-up of vehicle if driver is under the influence of alcohol. Alcolock registers all the driver's blows including the day of giving, time and alcohol content of samples. Alcolock requires blowing occasionally while driving, when failure of blowing or blowing included alcohol turns the vehicle's signal on. Evasion of alcolock is difficult and prohibited.

Drunken driving suspect has to ask for conditional right to drive either from police or court of justice. In order to receive an alcolock driving licence the driver must see a doctor or another health care professional to discuss the use of alcohol and drugs, their health impacts, and opportunities for rehabilitation. The driver must request a certificate of the visit. After installation of alcolock, the vehicle must be taken to inspection before driving licence is issued. Alcolock must be taken to service every 60 days for demolition of the using information. In service the using information is transferred to a system, which is controlled by police.

Alcolock can be either bought or rented. There are two alcolocks which are accepted to use in Finland in the conditional right to drive: Dräger Interlock XT and Guardian WR2. The driver defrays of his cost of conditional right to drive, which are total about 2 000 €. Conditional right to drive can be cancelled if the driver asks it or if he breaks the rules of conditional right to drive. The biggest problem in conditional right to drive is that drunken driver might drive a vehicle without alcolock, although in his own vehicle the alcolock exists.

In April 2010 there were 409 conditional rights to drive with alcolock and in volunteer use about 1 500. The aim is that after a couple of years alcolock will be as standard equipment in all the new cars sold in the Nordic Countries. In addition, they are preparing a law, in which in school and day care transportation alcolock is compulsory. Alcolock is also possibly becoming compulsory for drunken driving repeaters.

Key words: alcolock, conditional right to drive, drunken driving, driving ban

Sisällys

Lyhenteet	6
1 Johdanto.....	7
2 Hyvinkään käräjäoikeus ja työn tarkoitus	8
3 Alkolukolla valvottuun ajo-oikeuteen liittyvää käsitteistöä.....	8
4 Alkolukko - mikä se on ja miksi	11
4.1 Mikä alkolukko on	11
4.2 Suomessa käytössä olevat alkolukot.....	12
4.3 Historiasta nykypäivään	12
4.4 Liikenneturvallisuuden parantaminen.....	13
4.5 Rattijuopot liikenteessä	14
4.6 Rattijuopumuksen uusijat.....	15
4.7 Alkolukon vaikutukset	16
4.8 Alkolukon käyttö.....	16
4.8.1 Vakiovarusteena	16
4.8.2 Vapaaehtoinen käyttö	17
5 Alkolukolla valvottu ajo-oikeus	17
5.1 Alkolukkokokeilu	17
5.1.1 Tavoitteet	17
5.1.2 Muutokset kokeilusta pysyvään lakiin	18
5.2 Mitä alkolukolla valvottu ajo-oikeus tarkoittaa	19
5.3 Valvotun ajo-oikeuden edellytykset ja esteet	19
5.4 Korkeimman oikeuden ennakkopäätös.....	20
5.5 Valvotun ajo-oikeuden kustannukset.....	21
5.5.1 Dräger Interlock XT.....	22
5.5.2 Guardian WR2	22
5.5.3 Muut kustannukset	23
5.6 Valvotun ajo-oikeuden prosessin kulku	24
5.6.1 Prosessin osapuolet	24
5.6.2 Rattijuopumuksesta epäily ja esitutkinta.....	24
5.6.3 Tuomioistuinkäsittely	25
5.6.4 Päihdehoito.....	25
5.6.5 Alkolukon asennus ja muutokatsastus.....	25
5.6.6 Alkolukkoajokortti.....	26
5.6.7 Alkolukon huolto ja käyttötietojen purku	26
5.6.8 Valvotun ajo-oikeuden peruuttaminen.....	27
5.6.9 Koetusajan päätyminen	28
6 Lopuksi.....	28
Lähteet	30

Taulukot	32
Liite 1: Ohjeistus Hyvinkään käräjäoikeuden asiakkaille ja henkilökunnalle alkolukolla valvotusta ajo-oikeudesta	33

Lyhenteet

AKE	Ajoneuvohallintokeskus (nykyinen Trafi)
AlkolukkoL	Laki alkolukolla valvotusta ajo-oikeudesta 26.6.2008/439 (alkolukkolaki)
AlkolukkoL kok.	Laki alkolukolla valvotun ajo-oikeuden kokeilemisesta 27.5.2005/360
HE	Hallituksen esitys
LVM	Liikenne- ja viestintäministeriö
RL	Rikoslaki 19.12.1889/39
TLL	Tieliikennelaki 3.4.1981/267
Trafi	Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi (entinen AKE)

1 Johdanto

Alkoholi on mukana joka viidennessä liikennekuolemassa, näin ollen se on liikenteen suurimpia vaaratekijöitä. Kuljettajien päihteiden käyttöä pyritään vähentämään monin keinoin. Yksi näistä keinoista on uutta teknologiaa hyödyntävä alkolukolla valvottu ajo-oikeus, jota koskeva laki astui voimaan 1.7.2008. Tätä edelsi kolmivuotinen alkolukkokokeilu. Kokeilun katsottiin saavuttaneet sille asetetut tavoitteet ja pysyvään lakiin tehtiin kokeilun pohjalta vain muutama muutos. Alkolukolla valvottu ajo-oikeus yhdistettynä ehdolliseen ajokieltoon voidaan tietyin edellytyksin määrätä rattijuopumukseen syyllistyneelle ehdottoman ajokiellon sijasta.

Alkolukon käytöllä on positiivisia vaikutuksia niin yksilölle kuin yhteiskunnallekin. Se tukee alkoholiongelmasta kärsivien päihteiden käytön hallintaa ja auttaa pysymään kiinni normaalissa elämässä. Lisäksi se parantaa liikenneturvallisuutta ja vähentää näin alkoholionnettomuuksia sekä niissä kuolevien määrää. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä halutaankin lisätä alkolukon käyttöä niin vapaaehtoisin kuin lainsäädännöllisin toimenpitein.

Ongelmiakin alkolukon ja valvotun ajo-oikeuden suhteen vielä on. Yksi niistä on korkeat kustannukset; halvimmillaankin valvottu ajo-oikeus maksaa vuoden aikana noin 1 750 €. Tämä johtuu siitä, että alkolukko ei vielä ole yleistynyt markkinoilla ja kilpailua on vähän. Käytännössä valvotun ajo-oikeuden merkittävin ongelma on kuitenkin, että rattijuoppo saattaa ajaa sellaista ajoneuvoa, jossa ei ole alkolukkoa, vaikka hänen omassa ajoneuvossaan alkolukko onkin ja muun ajoneuvon ajaminen on kiellettyä.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda ohjeistus alkolukolla valvotusta ajo-oikeudesta Hyvinkään käräjäoikeuden asiakkaille sekä henkilöstölle. Opinnäytetyössäni esittelen ensin lyhyesti Hyvinkään käräjäoikeutta, työn tarkoitusta sekä asiaan liittyvää käsitteistöä. Seuraavaksi kerromme tarkemmin itse alkolukosta, syistä miksi se on kehitetty sekä alkolukon tulevaisuuden näkymistä. Lopussa käsittelemme alkolukkokokeilua sekä valvotun ajo-oikeuden kustannuksia ja prosessia. Liitteenä 1 on tekemäni ohjeistus.

Alkolukosta ja valvotusta ajo-oikeudesta ei ole vielä kovin paljon kirjallisuutta ja kaikki materiaali onkin saatavissa internetistä. Otto Kärki on laatinut alkolukkokokeilua varten laajan esiselvityksen aiheesta "Alkolukko rattijuopumuksen ehkäisyssä" ja liikenne- ja viestintäministeriö taas on tehnyt pari julkaisua alkolukkokokeilusta sen aikana sekä jälkeen. Lisäksi tietoa löytyy poliisin ja liikenteen turvallisuusvirasto Traficin internetsivuilta. Tärkeimpinä lähteinä on luonnollisesti käytetty lakeja sekä hallituksen esitystä 36/2008 laeiksi alkolukolla valvotusta ajo-oikeudesta ja tieliikennelain muuttamisesta. Alkolukon vapaaehtoista käyttöä on tutkinut Ramboll Finland Oy.

2 Hyvinkään kärjäoikeus ja työn tarkoitus

Hyvinkään kärjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvat Hyvinkään ja Riihimäen kaupungit sekä Nurmijärven, Lopen ja Hausjärven kunnat. Hyvinkään kärjäoikeus ja Riihimäen kärjäoikeus yhdistyivät 1.1.2010. Kansliat ovat Hyvinkäällä sekä toistaiseksi myös Riihimäellä. Hyvinkään kärjäoikeuden laamannina toimii Leena Kartimo. Henkilökuntaa Hyvinkään kärjäoikeudessa on yhteensä 48, joista tuomareita on 11, kärjäviskaaleita 1, notaareita 3, haastemiehiä 6 ja kansliahenkilökuntaa 26.

Opinnäytetyön tuotoksena on siis tarkoituksena luoda kattava ohjeistus Hyvinkään kärjäoikeuden asiakkaille, jotka ovat kiinnostuneita alkolukolla valvotusta ajo-oikeudesta. Samalla ohjeistuksen, ja mahdollisesti myös itse opinnäytetyön, olisi tarkoitus palvella myös kärjäoikeuden henkilökuntaa. Idea työhön tuli ollessani suorittamassa oikeustradenomiharjoitteluani silloisessa Riihimäen kärjäoikeudessa. Kärjäoikeuden henkilökunnalla ei ollut juurikaan tietoa tai ohjeistusta alkolukolla valvotusta ajo-oikeudesta. Näin ollen heidän oli myös hyvin vaikea vastata asiaa koskeviin asiakkaiden tiedusteluihin. Nopeasti idea jalostuikin niin, että ohjeistus tehdään asiakasta varten, mutta samalla kärjäoikeuden henkilökunnan käyttöön. Erityisesti ohjeistuksessa otetaan huomioon kustannukset sekä käytännön toimet, joita asiakkaan on tehtävä, sillä poliisin antamassa alkolukkoesitteessä nämä asiat esitetään kovin yleisluontoisesti. Ohjeistus on tarkoitus lähettää haasteen tiedoksiannon yhteydessä niille asiakkaille, jotka ovat jo esitutkinnassa ilmoittaneet olevansa kiinnostuneita alkolukon käyttöönotosta, tai antaa niille, jotka siitä tuomioistuinkäsittelyn yhteydessä ilmoittavat.

3 Alkolukolla valvottuun ajo-oikeuteen liittyvää käsitteistöä

Ajo-oikeus

”Muuta moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuin pienitehoista mopoa tai kävellen ohjattavaksi tarkoitettua moottorikäyttöistä ajoneuvoa saa kuljettaa vain se, jolla on ajoneuvon luokkaa vastaava ajo-oikeus. - - Ajo-oikeus alkaa, kun ajokortti luovutetaan. - - Ajo-oikeutta ei ole sillä, joka on määrätty ajokieltoon tai väliaikaiseen ajokieltoon. Ajo-oikeus alkaa uudelleen, kun ajokiellon tai väliaikaisen ajokiellon päättymisen jälkeen ajokortti palautetaan haltijalleen tai hänelle luovutetaan uusi ajokortti.” (TLL 64 §.)

Liikenneturvallisuuden vaarantaminen

”Joka tienkäyttäjänä tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tieliikennelakia tai ajoneuvolakia taikka niiden nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tavalla, joka on omiaan aiheut-

tamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, on tuomittava liikenneturvallisuuden vaarantamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi" (RL 23:1).

Törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen

"Jos liikenneturvallisuuden vaarantamisessa moottorikäyttöisen ajoneuvon tai raitiovaunun kuljettaja tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

- 1) huomattavasti ylittää sallitun enimmäisnopeuden,
  - 2) ryhtyy ohittamaan näkyvyyden ollessa turvalliseen ohitukseen riittämätön taikka ohituksen ollessa muutoin kielletty,
  - 3) laiminlyö liikenneturvallisuuden vaatiman pysähtymisvelvollisuuden tai väistämisvelvollisuuden, taikka
  - 4) muulla näihin rinnastettavalla tavalla rikkoo liikennesääntöjä
- siten, että rikos on omiaan aiheuttamaan vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, hänet on tuomittava törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta vähintään 30 päiväsakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi" (RL 23:2).

Rattijuopumus

"Valvottua ajo-oikeutta voi pyytää rikoslain 23 luvun 3 §:n 1 momentin tai 4 §:n 1 tai 2 kohdassa (ks. seuraavat kaksi kappaletta) tarkoitetusta rattijuopumuksesta epäilty, jolla on vakainainen asuinpaikka Suomessa ja joka ei ole muusta syystä ajokiellossa" (AlkoholukkoL 2 §).

"Joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus ajon aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, on tuomittava rattijuopumuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi" (RL 23:3).

Törkeä rattijuopumus

"Jos rattijuopumuksessa

- 1) rikoksenteikijän veren alkoholipitoisuus on vähintään 1,2 promillea tai hänellä on vähintään 0,53 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, tai
  - 2) rikoksenteikijän kyky tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut
- - ja olosuhteet ovat sellaiset, että rikos on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, rikoksenteikijä on tuomittava törkeästä rattijuopumuksesta vähintään 60 päiväsakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi" (RL 23:4).

Ajokielto

”Moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettaja on määrättävä ajokieltoon, jos hänen todetaan syyllistyneen törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen, rattijuopumukseen tai törkeään rattijuopumukseen.” Henkilö voidaan määrätä ajokieltoon myös, jos hän on syyllistynyt liikenneturvallisuuden vaarantamiseen tai kulkuneuvon kuljettamiseen oikeudetta. (TLL 75 §.) Lisäksi poliisimies voi määrätä ajo-oikeuden haltijan väliaikaiseen ajokieltoon ja ottaa ajokortin haltuunsa, jos hänellä on syytä epäillä häntä esimerkiksi jostakin edellä mainituista rikoksista. Poliisimies voi määrätä väliaikaisen ajokiellon myös, jos ajo-oikeuden haltija peruuttaa valvottua ajo-oikeutta koskevan pyyntönsä tai jos häntä on syytä epäillä valvottuun ajo-oikeuteen liittyvästä rikkomuksesta tai laiminlyönnistä. (TLL 76 §.)

Väliaikainen ajokielto jatkuu, kunnes tuomioistuin päättää ajokiellosta. Jos kuitenkin esitutinnan perusteella on ilmeistä, että tuomioistuin määrää ajokiellon ehdollisena, poliisi voi määrätä väliaikaisen ajokiellon päättymään, tai jos alkolukolaissa säädetyt edellytykset täyttyvät, määrätä valvottuun ajo-oikeuteen jo ennen kuin tuomioistuin päättää ajokiellosta. Väliaikainen ajokielto lakkaa myös jos syyttäjä ei nosta syytettä. (TLL 77 §.) Ajokiellon kestosta määrättäessä otetaan huomioon ne vaikutukset, jotka toimenpiteellä on ajokieltoon määrättävän toimeentuloon ja välttämättömään liikkumiseen sekä väliaikaisen ajokiellon kesto. ”Tuomioistuin määrää ajokiellon olemaan voimassa enintään viisi vuotta.” (TLL 78 §.)

Ehdollinen ajokielto

”Tuomioistuin voi, ellei yleinen etu muuta vaadi, määrätä ajokiellon ehdollisena, jos ajo-oikeus on ajokieltoon määrättävälle ammatin takia välttämätön tai jos siihen on muu erityisen painava syy, eikä teosta ole aiheutunut vaaraa toisten turvallisuudelle. Ajokiellon tai väliaikaisen ajokiellon aikana taikka - - koetusajaksi tehdystä teosta ei voida määrätä ajokieltoa ehdollisena. Ajokielto on ehdollinen tuomioistuimen asettaman määräajan (koetusajan), jonka pituus on vähintään vuosi ja enintään kolme vuotta.” Tuomioistuimen on määrättävä ehdollisena määrätty ajokielto pantavaksi täytäntöön, jos ajokieltoon määrätty syyllistyy koetusajaksi uuteen ajokieltorikokseen, esimerkiksi törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen tai rattijuopumukseen. Päätös pannaan täytäntöön, vaikka vastaaja valittaisikin siitä. Ehdollista ajokieltoa ei kuitenkaan panna täytäntöön, mikäli kuljettajaa ei tuomita edellä mainitusta teosta rangaistukseen. (TLL 79 §.)

4 Alkolukko - mikä se on ja miksi

4.1 Mikä alkolukko on

Alkolukolla tarkoitetaan ajonestolaitetta, joka mittaa kuljettajan uloshengitysilman alkoholi-
pitoisuuden ja sen perusteella estää ajoneuvon käynnistyksen kuljettajan ollessa alkoholin
vaikutuksen alainen (Ramboll Finland 2008 D). Ajoneuvo ei käynnisty, jos kuljettajalla on
vähintään 0,1 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, mikä määrä vastaa noin 0,2
promillen alkoholipitoisuutta veressä (Alkolukkoesite 2009).

Alkolukko koostuu kahdesta itsenäisestä yksiköstä: ajoneuvon kojelautaan asennettavasta
näyteyksiköstä, johon puhalletaan ja joka mittaa hengitysnäytteen alkoholipitoisuuden, sekä
yleensä kojelaudan alle asennettavasta kontrolli- tai viestiyksiköstä, joka puhallusnäytteestä
saadun mittaustuloksen mukaan, joko sallii tai estää virransyötön ajoneuvon käynnistysjärjes-
telmään. Ohjaus- eli kontrolliyksikköön on yhdistetty pieni tietokone, joka kirjaa kuljettajan
kaikki puhallukset sisältäen näytteiden antamispäivät, kellonajat ja alkoholipitoisuudet. Lait-
teen käytön kiertäminen, esimerkiksi muun ilmanlähteen avulla, pyritään estämään alkolukon
vaatimalla puhallustekniikalla tai siihen liitettävällä ääninäytteellä sekä puhalluksen kosteu-
den- ja lämpötilantunnistimella. (Ramboll Finland 2008 D; HE 36/2008 yleisperustelut jakso
1.) Alkolukon kiertäminen tai toimintakyvyttömäksi tekeminen on siis kiellettyä (Alkoluk-
koesite 2009). Alkolukkojen alkoholitunnistus perustuu joko puolijohde- tai polttokennotekno-
logiaan (Kärki 2001, 32).

Jos kuljettaja puhaltaa ajoneuvoa käynnistäessään yli sallitun rajan, alkolukko estää käynnis-
tyksen ensin viideksi minuutiksi ja toisesta puhalluksesta lähtien 15 minuutiksi kerrallaan,
kunnes hyväksytty puhallus annetaan. Hyväksytyyn puhalluksen jälkeen ajoneuvon käynnistämi-
seen on aikaa viisi minuuttia. Moottorin sammuttamisen jälkeen ajoneuvon voi käynnistää
uudelleen viiden minuutin kuluessa ilman, että alkolukko vaatii puhallusta. (Asetus 474/2008
4 §.)

Ajon aikana tapahtuvan juomisen alkolukko estää pyytämällä puhallusta myös satunnaisesti
ajoneuvon ollessa käynnissä. Aikaa puhallukselle on kuusi minuuttia, joten sen antaminen ei
aiheuta vaaraa muulle liikenteelle eikä ajajan keskittymiselle. Ensimmäisen puhalluksen alko-
lukko vaatii 5 - 10 minuutin kuluttua ajoneuvon käynnistyksestä ja tämän jälkeen 30 - 45 mi-
nuutin välein. Jos puhallusta ei tehdä ajon aikana määrättyssä ajassa tai se ylittää säädetyt
rajat, ajoneuvon äänitorvi kytkeytyy päälle varoittaen muita tiellä liikkuja sekä ehkäisten
ajamisen jatkamista. Tietokone tallentaa tapahtuman ja lyhentää laitteen huoltovälin muu-
tamaan päivään, jonka jälkeen ajoneuvo ei enää käynnisty. Huollossa tietokoneen tiedot pu-
retaan ja sääntöjen rikkominen paljastuu koetusajan valvojalle. Virheellinen puhallus tai pu-

haltamatta jättäminen ajon aikana ei siis vaikuta käynnissä olevaan moottoriin, koska alkolukko on asennettu virtalukon ja käynnistysmoottorin välille. (HE 36/2008 yleisperustelut jakso 1; Asetus 474/2008 4 §.)

Alkolukkoa tulee huoltaa 60 päivän välein. Alkolukon muistissa on sisäinen kalenteri, joka muistuttaa määräajoin alkolukon huolto- / kalibrointitarkastuksista. (LVM 30/2007, 11)

4.2 Suomessa käytössä olevat alkolukot

Lämpötilanvaihtelut asettavat Suomessa käytössä olevien alkolukkojen tarkkuudelle tiettyjä vaatimuksia; alkolukon tulee toimia luotettavasti vähintään -20 °C lämpötilassa (Kärki 2001, 63). Alkolukon on täytettävä Euroopan standardin EN 50436-1 vaatimukset tai Albertan standardin 355A02-01 vaatimukset (Asetus 474/2008 2 §).

Suomessa alkolukolla valvottuun ajo-oikeuteen hyväksytään kaksi alkolukkoa. Taulukkoon merkityistä laitteista ei tarvitse erikseen pyytää vaatimustenmukaisuustodistusta.

Valtioneuvoston asetuksen 474/2008 vaatimukset täyttävät alkolukkolaitteet:

Merkki	Malli	Valmistajan edustaja	EMC	Albertan std. 355A02-01	EN 50436-1
Dräger	Interlock XT	Dräger Suomi Oy	95/54/EY	kyllä	kyllä
Guardian	WR 2	Suomen Alkolukko Oy	95/54/EY	kyllä	-

Taulukko 1: Suomessa valvottuun ajo-oikeuteen hyväksytyt alkolukot. (Trafi 2010 A.)

Huhtikuun alussa 2010 Suomessa oli alkolukolla valvottuja ajo-oikeuksia 409 kappaletta. Vapaaehtoisikäytössä alkolukkoja on arvioiden mukaan noin 1 500 kappaletta, jotka ovat pääosin käytössä ammattiliikenteessä ja jonkin verran yksityiskäytössä. (Löytty 2010)

4.3 Historiasta nykypäivään

Idea alkolukon kehittämisestä keksittiin 1960-luvulla. Nykyaikaisen alkolukon keksijänä pidetään yleisesti Donald Collieria. 1970-luvulla alkolukon käyttömahdollisuuksia tutkittiin jo aktiivisesti. (Kärki 2001, 31.) Ensimmäisen kerran alkolukko otettiin käyttöön USA:ssa vuonna 1985, ja 1991 Kanadassa osana rattijuopumuksesta tuomittujen kuntoutusohjelmaa. Vuonna 1989 laitetta yritettiin saada myös Suomen markkinoille siinä juurikaan onnistumatta. Ruotsissa sen sijaan alkolukkoa käytettiin 1990-luvulla useissa pilottiprojekteissa ja 1999 se tekikin läpimurtonsa. Tällöin alettiin toden teolla selvittää alkolukon vapaaehtoisen käytön mahdollisuuksia. (Ramboll Finland 2008 A.) Nykyään alkolukkokokeiluja tehdään ympäri maailmaa ja

joissain maissa on jo otettu suomenkaltainen valvottu ajo-oikeus käyttöön. Lisäksi alkolukko on tulossa vakiovarusteeksi uusiin autoihin.

4.4 Liikenneturvallisuuden parantaminen

Valtioneuvosto teki 9.3.2006 tieliikenteen turvallisuuden parantamista koskevan periaatepäätöksen, josta kolme kohtaa liittyy päihdeonnettomuuksien vähentämiseen. Ensimmäiseksi halutaan jatkaa alkoholin ja huumeiden vaikutuksen alaisena olleiden kuljettajien aiheuttamien onnettomuuksien torjuntaa ja kehitetään edelleen liikennevalvontaan soveltuvia alkoholin ja huumeiden seulontavälineitä. Toiseksi aiotaan laajentaa alkolukon käyttöä. Alkolukon yleistymistä ammattiliikenteessä halutaan edistää vapaaehtoisin ja lainsäädännöllisin toimenpitein. Erityisesti silloin, kun julkinen sektori toimii kuljetuspalvelujen hankkijana, tulee alkolukon käyttäminen asettaa hankinnan kilpailutekijäksi tai jopa vaatimukseksi. Lisäksi aiotaan edistää alkolukon käyttöä koulu- ja muissa erityisryhmien kuljetuksissa selvittämällä, tulisiko alkolukko määrätä näissä pakolliseksi. Kolmanneksi on tarkoitus selvittää mahdollisuudet määrätä alkolukon käyttö pakolliseksi toistuvaan rattijuopumukseen syyllistyneille. (Valtioneuvosto 2006, 4.)

Alkolukko on ollut koululaiskuljetuksissa suosituksena jo vuodesta 2006 lähtien (Lahdenmäki 2010). Tällä hetkellä liikenne- ja viestintäministeriö valmistelee lakia alkolukon käytöstä tilausajoina suoritettavissa koulu- ja päivähoitokuljetuksissa, millä muutettaisiin alkolukon käyttösuositus velvollisuudeksi 1.8.2011 alkaen. Vaatimus alkolukon käytöstä merkitsisi laitteen asentamista noin 7 000 - 10 000 ajoneuvoon, mikä tarkoittaa 60 - 80 prosenttia takseista sekä osaa linja-autoista. (AKE 2009.) Hankkeen investointikustannukset vuosina 2010 - 2011 olisivat noin 10 miljoonaa euroa (Pursiainen 2009, 30).

Valmisteltavana on myös esitys, jonka mukaan kuljettajan ajoterveyttä tutkiva lääkäri voisi suositella poliisille alkolukkoehdon lisäämistä kuljettajan ajokorttiin ajo-oikeuden eväämisen sijasta. Lääkärit kannattavat esitystä ja tavoitteena on saada muutos voimaan vuoden 2010 loppuun mennessä. (AKE 2009.) Lisäksi älyliikenteen strategian mukaisesti selvitetään alkolukkojen käyttöönottoa ja vaikutuksia julkisin varoin kustannetuissa kuljetuspalveluissa, linjaliikenteessä sekä ammattimaisissa tavarakuljetuksissa (Pursiainen 2009, 30).

Liikenneturvallisuuden parantamisessa on haastava tavoite; vuonna 2010 Suomessa kuolisi liikenteessä enintään 250 ihmistä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää useiden erilaisten rattijuoppoutta ehkäisevien toimenpiteiden yhdistämistä toimivaksi kokonaisuudeksi, mikä näin ollen vähentäisi päihdeonnettomuuksia. Poliisin liikenteessä suorittama rattijuopumusvalvonta on yksi keskeisimmistä rattijuoppoutta vähentävistä keinoista. Valvontaa on mahdollista edelleenkin tehostaa ja kiinnijäämisriskiä lisätä, esimerkiksi suuntaamalla valvontaa

ajallisesti sekä paikallisesti ja kehittämällä oikeusprosessia. Rattijuopumusten ja alkoholionnettomuuksien määrän lisääntyminen osoittaa kuitenkin, että pelkkä olemassa olevien keinojen kehittäminen ei riitä, vaan apuun on otettava myös uutta teknologiaa. Liikenneturvallisuuksuunnitelmassa onkin painotettu alkolukon käytön laajentamista alkoholionnettomuuksien vähentämiseksi. (HE 36/2008 yleisperustelut jakso 2.3.)

4.5 Rattijuopot liikenteessä

Alkoholi heikentää kuljettajan kykyä selviytyä nopeutta ja tarkkuutta vaativista tilanteista. Reaktiot hidastuvat, arviointivirheet lisääntyvät ja arvostelukyky heikkenee, minkä seurauksena onnettomuusriski liikenteessä kasvaa. (Poliisi 2010 C.)

Liikennevirrassa on nykyään noin 0,20 % rattijuoppoja, joiden veren alkoholipitoisuus on vähintään 0,50 promillea. Keskimäärin rattijuopoilla on kiinnijäämishetkellä 1,5 - 1,8 promillea alkoholia veressään. Yli 50 % rattijuopoista ylittää tavallisesti törkeän rattijuopumuksen rajan. Joka viidennessä liikennekuolemassa moottoriajoneuvon kuljettaja on vähintään 0,5 promillen humalassa. Noin 95 % rattijuopoista on miehiä. (Kärki 2001, 12, 15.)

	2005	2006	2007	2008	2009
Rattijuopumukset yhteensä	26 012	25 765	27 544	25 819	23 203
alkoholi	23 098	22 178	23 393	22 005	19 305
alkoholi ja muu huumaava aine	701	750	755	741	769

Taulukko 2: Poliisin tietoon tulleet rattijuopumukset ja törkeät rattijuopumukset vuosina 2005 - 2009. (Tilastokeskus 2010.)

Selvänä ajaviin kuljettajiin nähden 0,5 - 0,9 promillen humala lisää kuolemaan johtavan liikenneonnettomuuden riskin yli kymmenkertaiseksi ja yli 1 promillen humala lähes viisikymmenkertaiseksi (Kärki 2001, 9). 2000-luvulla Suomessa on kuollut rattijuopumusonnettomuuksissa vuosittain noin 80 ihmistä, joista noin 60 on itse rattijuoppoja (LVM 30/2007, 11). Vuosittain alkoholionnettomuuksissa loukkaantuu noin 1 000 ihmistä (LVM 38/2007, 11). Rattijuoppo on osallisena joka viidennessä liikennekuolemassa. Useimmiten onnettomuuksissa kuolee rattijuoppo itse tai hänen matkustajansa. Sivullisia rattijuopumusonnettomuuksissa kuolleista on joka kymmenes. (Poliisi 2010 C.) Vuoden 2009 loppuun mennessä alkolukko oli estänyt valvotun ajo-oikeuden aikana jo yli 10 000 kertaa päihtyneenä ajon (AKE 2009).

4.6 Rattijuopumuksen uusijat

Arvioiden mukaan jopa puolet rattijuopoista on alkoholin ongelmakäyttäjiä ja uusijoita. UI-komaisissa tutkimuksissa alkolukon on todettu vähentävän tehokkaasti rattijuopumuksen toistumista, mutta alkolukon poistamisen jälkeen taipumus rattijuopumukseen palautuu ennalleen. (Kärki 2001, 3, 12.)

Suunnitteilla on, että alkolukon määrääminen asetetaan ajo-oikeuden takaisin saamisen edellytykseksi rattijuopumuksen uusijoille. Uusijat ovat merkittävä riski liikenteessä, sillä on arvioitu, että nykyisellä liikennevalvonnan tasolla rattijuoppo ajaa noin 200 kertaa humalassa yhtä kiinnijäämiskertaa kohden. Lisäksi uusijoiden veren alkoholipitoisuus on yleensä korkeampi ja heillä on vakavampi päihdeongelma kuin ensikertalaisilla. Lähes puolet alkoholionnettomuuksista on uusijoiden aiheuttamia eli noin 35 kuolemaa vuositasolla. On arvioitu, että alkolukon käyttö voisi ehkäistä noin 70 % näistä kuolemista eli noin 25 liikennekuolemaa vuosittain. Rattijuopumusten estämisen lisäksi alkolukon käytöllä voisi tukea alkoholiongelmasta kärsivien päihteiden käytön hallintaa. Näin ollen alkolukon käytön edistäminen ei ole vain liikenneturvallisuustoimenpide, vaan se edistää myös sosiaali- ja terveyssektorin tavoitteita. (HE 36/2008 yleisperustelut jakso 2.3.)

Kaikkein paatuneimpien rattijuopumus uusijoiden ajamista ei välttämättä pystyttäisi estämään edes alkolukkovaatimuksella, sillä he ajavat riippumatta siitä, onko heillä ajo-oikeus vai ei. Tähän joukkoon pystytään vaikuttamaan kaikkein tehokkaimmin takavarikoimalla ajoneuvo valtiolle, ellei itse päihdeongelmaan pystytä puuttumaan. Suuri osa uusijoista ei selvin päin ollessaan halua ajaa humalassa, mutta alkoholia nautittuaan kokevat kuitenkin eri syistä tarvetta ajamiseen ja katuvaat tätä jälkeensä. Tällaiset ihmiset todennäköisesti asennuttaisivat autoonsa alkolukon, mikäli se olisi heidän ajo-oikeutensa edellytyksenä. (HE 36/2008 yleisperustelut jakso 2.3.)

Kansainvälisesti vertailtuna Suomessa annetut ajokiellot ovat varsin lyhyitä. Tosin pidemmät ajokiellot eivät aina auta, jos ajokieltoon määrättyllä on edelleen auto käytettävissään. Yhdysvalloissa ja Kanadassa tehdyissä tutkimuksissa on havaittu, että 75 - 80 % ehdottomaan ajokieltoon tuomituista ajaa ajokiellon aikana. Myös Ruotsissa on tehty samankaltaisia arvioita. Tämän vuoksi, erityisesti pahimmissa rattijuopumuksen uusimistapauksissa, pitäisikin harkita rikokseen syyllistyneen auton tuomitsemista valtiolle menetetyksi. (HE 36/2008 yleisperustelut jakso 2.3.)

4.7 Alkolukon vaikutukset

Alkolukon käytön vaikutuksia voidaan tarkastella sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Yksittäisten ihmisten kannalta alkolukon päätarkoitus on niiden henkilöiden auttaminen, joilla on pitkäaikaisia päihtyneenä ajamiseen liittyviä ongelmia. Joissain tapauksissa alkolukko voi auttaa rattijuopumusongelmaista henkilöä jatkamaan normaalia elämää tai rattijuopumuksesta tuomittua säilyttämään työpaikkansa. (Kärki 2001, 9.) Alkolukko on myös apuna alkoholin käytön vähentämisessä, sillä sen käyttö edellyttää kontrollia päihteiden käytössä (HE 36/2008 yleisperustelut jakso 4.3).

Yhteiskunnan kannalta keskeistä on rattijuopumukseen liittyvien haittavaikutusten kuten onnettomuuksien, rattijuopumukseen liittyvien kuolemantapausten ja henkilövahinkojen ehkäisy sekä vähentäminen. Onnettomuuksien väheneminen alentaa onnettomuuskustannusten lisäksi inhimillisiä kärsimyksiä. Useissa tutkimuksissa on todettu alkolukon käytön vähentävän rattijuopumuksen uusimismääriä 28 - 90 % alkolukon ollessa asennettuna ajoneuvoon. (Kärki 2001, 9, 57.) Lisäksi rattijuopumusta pidetään yleisesti vakavimpana liikennerikoksena ja tutkimusten mukaan ihmiset pelkäävät liikenteessä erityisesti rattijuoppoja, joten rattijuopumuksia vähentämällä lisätään ihmisten kokemaa turvallisuudentunnetta liikenteessä (HE 36/2008 yleisperustelut jakso 4.3).

4.8 Alkolukon käyttö

4.8.1 Vakiovarusteena

Kokemukset alkolukosta rattijuopumusten vähentäjänä ovat olleet myönteisiä niin ulkomailla kuin Suomessakin. Myös liikenneturvallisuuden asiantuntijat ovat vakuuttuneita alkolukon merkityksestä kyseisessä asiassa. Näin ollen tavoitteena onkin saada alkolukko mahdollisimman pian vakiovarusteeksi uusiin autoihin. Valitettavasti tämä on mahdollista aikaisintaan vasta 2010-luvulla, sillä tavaroiden vapaata liikkuvuutta ja ajoneuvojen tyyppihyväksyntää koskevien määräysten johdosta asialle tarvitaan EU:n hyväksyntä. Alkolukon käyttöä olisi laajennettava jo ennen sen tuloa vakiovarusteeksi, jotta alkoholionnettomuuksia voitaisiin vähentää. Alkolukon käytön yleistyminen tukisi myös tavoitetta saada se vakiovarusteeksi, sillä käyttäjämäärien kasvu alentaa laitekustannuksia ja edistää tuotekehitystä, mikä on edellytyksenä sen vakiovarusteeksi tulolle. Tärkeintä on alkolukon käytön helppouden, nopeuden ja luotettavuuden edistäminen. Lisäksi on otettava huomioon, että autojen keski-ikä Suomessa on noin kymmenen vuotta, joten ilman jälkiasennusvelvoitetta kestää vielä kauan ennen kuin kaikissa autoissa on alkolukko. (HE 36/2008 yleisperustelut jakso 2.3.)

Pohjoismaat ovat ilmaisseet halukkuutensa ryhtyä alkolukon kokeilualueeksi EU:ssa. Tavoitteena on, että kaikissa uusissa pohjoismaissa myytävissä autoissa olisi alkolukko vakiovarusteena viimeistään vuonna 2020. (King, Rajalin 2007, 15; Pursiainen 2009, 30.) Jos kaikissa autoissa olisi alkolukko vakiovarusteena, estettäisiin vuodessa arviolta 60 liikennekuolemaa (Kärki 2001, 71).

4.8.2 Vapaaehtoinen käyttö

Alkolukon vapaaehtoisessa käytössä säädöt, haluttujen ominaisuuksien asettaminen ja käyttötietojen hyödyntäminen on vapaampaa kuin alkolukolla valvotussa ajo-oikeudessa. Vapaaehtoisikäytössä alkolukko voidaan säätää siten, että se pelkästään näyttää kuljettajalle uloshengitysilman alkoholipitoisuuden tai estää auton käynnistämisen puhalluksen ylittäessä esimerkiksi 0,5 promillea, joka on rattijuopumuksen raja Suomessa. Oletukseksi voidaan myös asettaa, että alkolukko ei vaadi puhallusta ajoneuvon ollessa pysähdyksissä alle tunnin tai, että puhallusta vaaditaan satunnaisesti muutaman kerran päivässä. Tämä sopii erityisesti yrityskäyttöön, jossa ajoneuvoa ajaa useampi eri kuljettaja samana päivänä. Otettaessa alkolukko vapaaehtoiseen käyttöön, ajoneuvoa ei tarvitse muutoskatsastaa. (Trafi 2010 B; Ramboll Finland 2008 B; Liikenneturva 2010.)

5 Alkolukolla valvottu ajo-oikeus

5.1 Alkolukkokokeilu

5.1.1 Tavoitteet

Vuonna 2005 käynnistyi kolmivuotinen alkolukkokokeilu. Kokeilua varten säädettiin määräaikainen laki (360/2005) ja asetus (431/2005) alkolukolla valvotun ajo-oikeuden kokeilemisesta ja tieliikennelakia muutettiin väliaikaisesti. Kokeiluun osallistuminen oli vapaaehtoista. (HE 36/2008 yleisperustelut jakso 2.1.)

Kokeilun tavoitteena oli löytää uusia keinoja rattijuopumusten vähentämiseen ja liikenneturvallisuuden parantamiseen kokeilemalla ajo-oikeuden valvontavälineenä alkolukkoa. Kokeilussa pyrittiin selvittämään myös alkolukon hyväksyttävyyttä ja tehokkuutta rattijuopumusten sekä alkoholionnettomuuksien vähentämisessä. Lisäksi haluttiin kokeilla, miten päihderiippuvuuden arviointiohjelma sopii yhteen alkolukon käytön kanssa. (LVM 30/2007, 12.)

Kokeiluun osallistui noin 300 kuljettajaa, mikä oli odotettu osallistujamäärä. Osallistujien keski-ikä oli 48 vuotta. Kokeilun voitiin katsoa saavuttaneen sille annetut tavoitteet. (HE 36/2008 yleisperustelut jakso 2.1.)

5.1.2 Muutokset kokeilusta pysyvään lakiin

Kokeilu osoitti, että alkolukkoa koskeva lainsäädäntö oli pääosin ollut toimiva, joten pysyvää lakia alettiin suunnitella kokeiluun tehdyn lainsäädännön pohjalta ja siihen tehtiin vain muutama tarvittava muutos (HE 36/2008 yleisperustelut jakso 3.1). Pysyvä laki astui voimaan 1.7.2008.

Pysyvässä laissa puututaan erityisesti kokeilussa ongelmaksi todettuun alkolukon käyttöönottoviiveeseen, mikä johtui pääasiassa tuomioistuinkäsittelyn odottamisesta. Monissa ulkomaisissa tutkimuksissa on havaittu, että nopea alkolukon käyttöönotto rattijuopumukseen syyllistymisen jälkeen ehkäisee esimerkiksi työpaikan menettämisestä ja sosiaalisen yhteydenpidon vaikeutumisesta aiheutuvaa syvenevää negatiivista kierrettä. Niinpä pysyvässä laissa poliisille annettiin oikeus määrätä valvottu ajo-oikeus jo ennen asian tuomioistuinkäsittelyä. Lopullisen päätöksen asiassa tekee kuitenkin tuomioistuin. (HE 36/2008 yleisperustelut jakso 3.1 ja 3.2.)

Suurin muutostarve kohdistui päihdehoito-ohjelmaan. Kokeilussa oli käytössä vuoden kestävä päihderiippuvuuden arviointiohjelma, johon kuului yleensä kaksi käyntiä lääkärin ja viisi muun terveydenhoitohenkilökunnan luona. Lääkäri arvioi, onko valvottavan mahdollinen päihderiippuvuus esteenä ajokortin voimassaololle. Lisäksi arviointiohjelman päätyttyä valvottava kävi jatkoseurannassa lääkärin luona kolmen kuukauden välein. Valvottavan piti toimittaa erillisen aikataulun mukaisesti lääkärintodistukset ajokyvystä ajo-oikeutta valvovalle paikkakuntansa poliisille. (LVM 30/2007, 20-21; AlkolukkoL kok. 6 §, 7 §.) Vain muutama kokeiluun osallistunut koki päihderiippuvuuden arviointiohjelman itselleen hyödylliseksi, mutta arveli muiden kuitenkin tarvitsevan päihdeohjelmaa (LVM 38/2007, 18-19).

Suurin osa kokeiluun osallistuneista kymmenestä haastatellusta oli sitä mieltä, että rattijuopumuksen estäminen onnistuu vain, jos rattijuopot itse niin haluavat. Halutessaan rattijuoppo ajaa vaikka ilman korttia, mikäli hänellä on käytettävissään ajoneuvo. Päihteistä irti oleminen ja selvänä ajaminen ovat kunkin itse päätettäviä asioita. Alkolukolla valvotun ajo-oikeuden kehittämiseksi alkolukoista haluttiin halvempia ja niiden toimintaa varmemmaksi sekä yksinkertaisemmaksi. Lisäksi toivottiin erityisesti enemmän tietoa käytännön toimenpiteistä, kuten tarvittavista todistuksista, päihderiippuvuuden arviointiohjelmasta sekä alkolukon asennuttamisesta. Myös tiedonkulun niin viranomaisten kesken kuin viranomaisten ja valvottavien välillä koettiin toimineen vaihtelevasti, eikä viranomaisilla itselläänkään ollut aina selkeää kuvaa kokeilun vaatimista toimenpiteistä. (LVM 38/2007, 18, 21.)

5.2 Mitä alkolukolla valvottu ajo-oikeus tarkoittaa

Alkoholin käyttöön perustuvaan rattijuopumukseen tai törkeään rattijuopumukseen syyllistyneelle voidaan tietyin edellytyksin määrätä ehdollinen ajokielto yhdistettynä ajo-oikeuden valvontaan eli niin sanottuun valvottuun ajo-oikeuteen. Alkolukolla valvottu ajo-oikeus on ehdottoman ajokiellon vaihtoehto. Ajokielto määrätään ehdollisena valvotun ajo-oikeuden ajaksi. Väliaikainen ajokielto päättyy ja koetusaika alkaa, kun valvottuun ajo-oikeuteen määrätylle annetaan alkolukkoajokortti. (HE 36/2008 yleisperustelut jakso 2.1.) Koetusaika on yhdestä kolmeen vuotta. Tuomioistuin päättää koetusajan keston. (HE 36/2008 yleisperustelut jakso 3.2.) ”Valvottu ajo-oikeus päättyy ehdollisen ajokiellon koetusajan päättymispäivänä.” Valvotun ajo-oikeuden aikana tehdystä teosta ei voida määrätä uutta valvottua ajo-oikeutta. (TLL 79 a §.) Valvotun ajo-oikeuden myöntäminen ei vaikuta rattijuopumuksesta tuomittavaan rangaistukseen (Alkolukkoesite 2009).

Alkolukko voidaan asentaa yhteen tai useampaan valvottavan käytössä olevaan henkilö-, paketti-, kuorma- tai linja-autoon taikka traktoriin (AlkolukkoL 3 §). Ajoneuvon ei tarvitse olla yksityiskäytössä, mutta työnantajan ajoneuvon käyttäminen on tehtävä tietenkin yhteisymmärryksessä työnantajan kanssa. Alkolukon voi myös vaihtaa valvotun ajo-oikeuden aikana toiseen ajoneuvoon, mutta todistukset asennuksesta sekä muutostatsastuksesta on toimitettava poliisille. Valvottavan lisäksi alkolukolla varustettua ajoneuvoa saavat ajaa muutkin henkilöt. (HE 36/2008 yksityiskohtaiset perustelut jakso 1.1 3 §; LVM 30/2007, 17.) Valvottava vastaa kuitenkin itse alkolukon ohjeiden mukaisesta käytöstä, ellei hän voi luotettavasti osoittaa toisen henkilön aiheuttaneen ohjeiden vastaisen tilanteen (Alkolukkoesite 2009).

5.3 Valvotun ajo-oikeuden edellytykset ja esteet

Mikäli rattijuopumuksesta epäilty, jolla on vakinainen asuinpaikka Suomessa ja joka ei ole muusta syystä ajokiellossa, haluaa alkolukon, hänen on pyydettävä sitä. Pyyntö on esitettävä poliisille tai rattijuopumusasian käsittelyn yhteydessä tuomioistuimelle. Poliisin tulee rattijuopumusasian esitutkinnassa ilmoittaa epäillylle mahdollisuudesta valvottuun ajo-oikeuteen sekä kertoa hänelle valvonnan sisällöstä, ehdoista ja kustannuksista. (AlkolukkoL 2 §.)

Edellytyksenä on myös, että tuomioistuin arvioi rattijuopumuksesta epäillyn suoriutuvan valvottuun ajo-oikeuteen liittyvistä velvollisuuksista, eikä epäiltyä tuomita ehdottomaan vankeusrangaistukseen (HE 36/2008 yleisperustelut jakso 2.1). Henkilöllä on myös oltava oikeus kuljettaa henkilö-, paketti-, kuorma- tai linja-autoa taikka traktoria (Alkolukkoesite 2009).

Mikäli valvottava rikkoo valvottuun ajo-oikeuteen sisältyvää rajoitusta tai laiminlyö valvottuun ajo-oikeuteen kuuluvan velvollisuuden ja hänet on asetettu väliaikaiseen ajokieltoon

ennen tuomioistuimen päätöstä ajokiellosta ja hän edelleen pyytää valvotun ajo-oikeuden määräämistä, tuomioistuimen on rattijuopumusasian käsittelyn yhteydessä ratkaistava, onko teolle tai laiminlyönnille ollut hyväksyttävä syy. Valvotusta ajo-oikeudesta on muutoin voimassa, mitä säädetään ehdollisesta ajokiellosta. (TLL 79 a §.)

”Valvottavan on käytävä lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön luona keskustellessa päihteiden käytöstä, niiden vaikutuksista terveyteen sekä päihteiden käyttöön liittyvistä hoitomahdollisuuksista. Käynnistä on pyydettävä todistus, josta ilmenee keskustelun tarkoitus”. (AlkolukkoL 6 §.) Todistuksella valvottava osoittaa poliisille täyttävänsä ajokorttiluvan myöntämisen edellytykset. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut lääkäreille oppaan, miten arvioida henkilön päihderiippuvuutta ja ajokelpoisuutta. (Poliisi 2010 A.)

Euroopan yhteisöjen neuvoston antaman ajokorttitodistuksen terveysvaatimukset säättävän EU-ajokorttidirektiivin (91/439/ETY) liitteen III mukaan ajokorttia ei saa antaa eikä uudistaa hakijoille tai kuljettajille, jotka ovat alkoholiriippuvaisia tai jotka eivät kykene pidättäytymään ajamasta alkoholin vaikutuksen alaisena. Alkolukkoa ei siis voida myöntää päihderiippuvaiselle. Alkolukkoa ei myöskään voida antaa huumeiden käyttäjille, koska alkolukko ei tunnista huumeita (Kärki 2001, 13).

Ajokiellon, väliaikaisen ajokiellon tai ehdollisen ajokiellon koetusaikana tehdystä teosta ei voida määrätä ehdollista ajokieltoa eli ei myöskään valvottua ajo-oikeutta. Valvotun ajo-oikeuden aikana tehdystä teosta ei myöskään voi määrätä uutta valvottua ajo-oikeutta. Tällä on tarkoitus estää tilanteet, joissa poliisi on myöntänyt valvotun ajo-oikeuden, mutta ennen asian tuomioistuinkäsittelyä ja ehdollisen ajokiellon määräämistä valvottu uusii teon. (HE 36/2008 yksityiskohtaiset perustelut jakso 1.2 79 a §.)

5.4 Korkeimman oikeuden ennakkopäätös

Korkein oikeus on antanut yhden ennakkopäätöksen (KKO:2009:71) valvottua ajo-oikeutta koskien. Jutussa A oli syyllistynyt törkeään rattijuopumukseen ja kysymys oli siitä, voitiinko hänelle määrätä ehdottoman ajokiellon asemasta alkolukolla valvottu ajo-oikeus.

Lohjan käräjäoikeus tuomitsi A:n kirjallisessa menettelyssä törkeästä rattijuopumuksesta viiden kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen ja oheissakkoon sekä yhden vuoden ja seitsemän kuukautta kestävään ajokieltoon. Käräjäoikeus totesi, että A oli viiden vuoden sisällä syyllistynyt kahdesti törkeään rattijuopumukseen, joten hänet oli määrättävä vähintään vuodeksi ajokieltoon. A oli ammatiltaan kirvesmies ja ilmoittanut esitutkinnassa olevansa työtön, eikä hän käräjäoikeudessakaan ollut esittänyt selvitystä työpaikasta. Lisäksi huomioon ottaen A:n uloshengitysilman korkea alkoholipitoisuus (1,54 mg/l) ja sen tuoma erityinen vaara lii-

kenteessä, kärjäoikeus katsoi, ettei ollut syytä poiketa normaalikäytännön mukaisesta ajokiellosta uusijoille.

A valitti Turun hovioikeuteen vaatien, että määrätty ajokielto muutetaan ehdolliseksi yhdistettynä alkolukolla valvottuun ajo-oikeuteen. Hovioikeus totesi A:n tarvitsevan autoa ammatissaan, mutta toisaalta hän oli ollut huomattavan päihtynyt ja aiheuttanut vaaraa muulle liikenteelle. Korkeimman oikeuden ratkaisun KKO:2005:132 mukaan yleisen edun vaatimuksen huomioon ottaminen uusijan ajokiellon määräämisessä ehdolliseksi edellytti erityisen painavia syitä, eikä ajo-oikeuden välttämättömyys ammatin takia ollut tällainen syy. Näillä sekä kärjäoikeuden mainitsemilla perusteilla hovioikeus ei muuttanut kärjäoikeuden tuomiota. Eri mieltä ollut viskaali katsoi valvotun ajo-oikeuden olevan käytettävissä ehdollisen ajokiellon jälkeen ennen ehdotonta ajokieltoa ja määräsi A:lle ehdollisen ajokiellon yhdistettynä valvottuun ajo-oikeuteen.

Korkein oikeus myönsi valitusluvan A:lle, joka edelleen vaati, että hänelle määrätään ehdottoman ajokiellon sijasta valvottu ajo-oikeus. Korkein oikeus totesi ratkaisun perusteluissaan, että alkolukolla estetään henkilön syyllistyminen uusiin liikennerikoksiin ja toisaalta valvotulla ajo-oikeudella lievennetään niitä taloudellisia ja sosiaalisia haittavaikutuksia, joita liittyy ehdottomaan ajokieltoon. Valvottu ajo-oikeus on vaihtoehto ehdottomalle ajokiellolle, eikä lisäseuraamus ehdolliselle ajokiellolle. Näin ollen valvottu ajo-oikeus määrätään tilanteessa, jossa ehdollista ajokieltoa ei voida määrätä. Tämän vuoksi valvottua ajo-oikeutta määrättäessä tulee ottaa huomioon vain laissa säädetyt esteet. Sen sijaan ehdollisen ajokiellon harkinnanvaraisia edellytyksiä eli, että ajo-oikeus voitaisiin määrätä ehdollisena jos se olisi henkilöle ammatin takia välttämätön, ei sovelleta.

Näin ollen korkein oikeus totesi, että A oli pyytänyt valvottua ajo-oikeutta, eikä asiassa ollut laissa säädettyjä esteitä valvotun ajo-oikeuden määräämiselle. Tämän vuoksi edellytykset valvotun ajo-oikeuden määräämiselle olivat olemassa. Korkein oikeus muutti hovioikeuden tuomiota ja määräsi A:n ajokiellon ehdolliseksi yhdistettynä alkolukolla valvottuun ajo-oikeuteen.

5.5 Valvotun ajo-oikeuden kustannukset

”Valvottava vastaa valvotusta ajo-oikeudesta hänelle aiheutuvista kustannuksista” (AlkolukolL 7 §). Kunta voi harkintansa mukaan myöntää täydentävää toimeentulotukea alkolukon hankintaan ja käyttöön (LVM 2008). Alkolukon voi joko ostaa tai vuokrata. Alkolukon voivat asentaa maahantuojien auktorisoimat asennusliikkeet. (Ramboll Finland 2008 C.) Asennusliikkeitä on Suomessa tällä hetkellä 87 kappaletta (Trafi 2010 A). Asennus sisältää aina koulutuksen laitteen käyttöön, asiakasnumeron saamisen sekä todistuksen alkolukon asennuksesta

(LVM 30/2007, 17, 22). Ajantasaisen listan asennusliikkeistä saa Liikenteen turvallisuusvirasto Trafín verkkosivuilta osoitteesta www.ake.fi / Katsastus ja ajoneuvotekniikka / Autokorjaukset / Alkolukkokorjaukset.

5.5.1 Dräger Interlock XT

Dräger-alkolukkoa ei voi vuokrata, vaan ainoastaan ostaa. Lähes kaikki asennusliikkeet toimivat myös laitteen jälleenmyyjinä. Dräger-alkolukko myydään aina asennettuna, jolloin hinta on noin 1 500 - 1 600 €, josta asennuksen osuus on 200 - 400 €. 60 päivän välein suoritettava huolto maksaa 25 - 50 €. Alkolukko tulee kalibroida 200 päivän eli noin puolen vuoden välein. Yleensä kalibrointi sisältyy määräaikaishuollon hintaan tai se voi maksaa noin 60 €. Hinnat riippuvat aina asennusliikkeestä. Alkolukon hinnasta palautetaan 150 €, jos valvottava palauttaa laitteen valvotun ajo-oikeuden päätyttyä. (Tötterman 2010.)

Dräger Suomi Oy toimii Dräger Interlock XT -alkolukon maahantuojana, mutta asiakaspalvelusta ja myynnistä huolehtii Oy Kaha Ab sekä sen valtuuttamat asennusliikkeet.

Dräger Suomi Oy:n yhteystiedot:

Dräger Suomi Oy
Päiväläisentie 4, PL 33,
00391 Helsinki
Puhelin 0207 119 600
Telefax 0207 119 611
asiakaspalvelu@liitin.fi
www.liitin.fi (www.draeger.com)

Oy Kaha Ab:n yhteystiedot:

Oy Kaha Ab
PL 117, 01511 Vantaa
Ansatie 2, 01740 Vantaa
Puhelin 09 615 6800
Telefax 09 615 68301
info@kaha.fi
www.kaha.fi

5.5.2 Guardian WR2

Guardian WR2 -alkolukon voi vain vuokrata valvotun ajo-oikeuden ajaksi eli vähintään vuodeksi. Valvottavan on otettava yhteyttä Suomen Alkolukko Oy:n, jonka kanssa solmitaan vuokrasopimus alkolukosta. Vuokraus maksaa 128 € kuukaudessa, eli esimerkiksi vuoden ajaksi vuokraus maksaa 1 536 €. Suomen Alkolukko Oy lähettää alkolukon valvottavan kannalta sopivimpaan laitevalmistajan valtuuttamaan asennusliikkeeseen, jonne valvottavan on otettava itse yhteyttä sopiakseen asennuksen ajankohdasta. Alkolukon asennus maksaa noin 250 € ja kahden kuukauden välein tehtävä huolto noin 50 €. Asennuksen jälkeen ajoneuvo on vietävä muutokatsastettavaksi. Alkolukko tulee kalibroida vuoden välein. Kalibrointi kuuluu yleensä huollon hintaan tai maksaa noin 50 €. Valvotun ajo-oikeuden päätyttyä laite on poistettava

ajoneuvosta ja jälleen muutokatsastettava. Poistaminen maksaa noin 80 €. Kaikki hinnat riippuvat asennusliikkeestä. (Suomen Alkolukko Oy 2010.)

Suomen Alkolukko Oy:n yhteystiedot:

Suomen Alkolukko Oy
 Pensionatsvägen 10
 22100 Mariehamn
 Puhelin 0457 3435 254
 Telefax 018 158 581
 info@suomenalkolukko.fi
 www.suomenalkolukko.fi

5.5.3 Muut kustannukset

Valvotun ajo-oikeuden muut kustannukset aiheutuvat muutokatsastuksesta, alkolukkoajokortista sekä päihdehoitokäynnistä. Tiedot on saatu soittamalla kyseisiin paikkoihin 22.4.2010.

Muutokatsastus Hyvinkään alueella maksaa 43 - 47 €.

Alkolukkoajokortilla on hintaa 43 € (Poliisi 2010 B).

Päihdehoitokäynnistä voi selvittää jopa ilmaiseksi tai joutua maksamaan useamman satasen, riippuen paikasta missä käy. Esimerkkihintoja Hyvinkään alueelta:

Hyvinkään terveyskeskus

Todistus 33,80 € + käyntimaksu 13,70 €

Nurmijärven terveyskeskus

Todistus 33,80 € + käyntimaksu 12,80 € / 27,40 €

Riihimäen terveyskeskus

Todistus 31,50 € + käyntimaksu 12,80 €

A-klinikka Riihimäki

Ei tarjoa tällaista palvelua, vaan ohjaa terveyskeskukseen.

A-klinikka Hyvinkää

Todistuksen saa maksutta.

Yksityiset lääkäriasemat

Hinnat riippuvat käynnin kestosta, noin 50 - 250 €.

5.6 Valvotun ajo-oikeuden prosessin kulku

5.6.1 Prosessin osapuolet

Prosessin osapuolia ovat:

1. Valvottava eli rattijuoppoutteen syylistynyt henkilö, jolle on määrätty alkolukolla valvottu ajo-oikeus
2. Poliisi, joka kertoo henkilölle alkolukolla valvotusta ajo-oikeudesta, luovuttaa alkolukkoajokortin sekä valvoo, että hän täyttää kaikki velvoitteet
3. Tuomioistuin, joka antaa tuomion rattijuopumustapauksissa ja määrää henkilölle alkolukolla valvotun ajo-oikeuden
4. Terveystieteiden edustaja, jonka luona valvottavan on käytävä keskustelemassa päihteiden käytöstä
5. Asennusliike, joka asentaa alkolukon ajoneuvoon ja määräajoin purkaa laitteen tiedot
6. Katsastusasema, joka muutoskatsastaa ajoneuvon alkolukon asennuksen ja poistamisen jälkeen
7. Alkolukon maahantuojaja, jolta laite vuokrataan tai ostetaan
8. Alkolukon laitevalmistaja, joka vastaa alkolukon käyttötietojen toimittamisesta poliisille

(LVM 30/2007, 16; AlkolukkoL 6 §; HE 36/2008 yksityiskohtaiset perustelut jakso 1.1.)

5.6.2 Rattijuopumuksesta epäily ja esitutkinta

Prosessi alkaa silloin, kun poliisi pidättää henkilön rattijuopumuksesta epäiltynä. Poliisi voi antaa esitteen alkolukosta jo heti paikanpäällä eli yleensä puhallusratsian puhalluspaikalla. Esitutkinnassa poliisi kuulee epäiltyä ja kertoo hänelle valvotun ajo-oikeuden sisällöstä, ehdoista ja kustannuksista sekä tavallisimmin antaa alkolukkoesitteen tässä vaiheessa. Tällöin epäillyllä on mahdollisuus kertoa halukkuudestaan ottaa alkolukko ajoneuvoonsa, jolloin pyyntö kirjataan esitutkintapöytäkirjaan. Esitutkintapöytäkirja välitetään syyttäjälle tuomioistuinkäsittelyn valmistelua varten. (LVM 30/2007, 16-17, 19; TLL 2 §.) Epäilty voi pyytää valvottua ajo-oikeutta myös muulta kuin esitutkinnan suorittavalta poliisilta, missä tapauksessa pyynnön vastaanottanut poliisi välittää tiedon pyynnöstä asiaa tutkivalle poliisille (HE 36/2008 yksityiskohtaiset perustelut jakso 1.1 2 §).

Puhallutuksen yhteydessä poliisimies määrää rattijuopumuksesta epäillyn väliaikaiseen ajo-kieltoon ja ottaa hänen ajokorttinsa haltuunsa. Jos esitutkinnan perusteella on ilmeistä, että

tuomioistuin määrää ajokiellon ehdollisena, poliisi voi määrätä väliaikaisen ajokiellon päätymään. Muutoin väliaikainen ajokielto jatkuu, kunnes tuomioistuin päättää ajokiellosta. Poliisi voi, mikäli alkolukkolain edellytykset täyttyvät, määrätä alkolukolla valvotun ajo-oikeuden jo ennen kuin tuomioistuin päättää ajokiellosta. (TLL 76 ja 77 §.) Poliisi myös kirjaa tapahtuneen rikoksen rikosilmoitusten kirjaamisjärjestelmään (RIKI) sekä päivittää ajokiellon ajoneuvoliikennerekisteriin (LVM 30/2007, 19).

5.6.3 Tuomioistuinkäsittely

Epäilty voi esittää toiveen alkolukon saannista myös vasta tuomioistuinkäsittelyssä, jossa asia käsitellään joko samassa istunnossa rattijuopumusasian kanssa tai erillisenä asiana vasta rattijuopumuksesta annetun tuomion jälkeen (LVM 30/2007, 20). Pyyntö voidaan tehdä suullisesti tai kirjallisesti (HE 36/2008 yksityiskohtaiset perustelut jakso 1.1 2 §). Asia voidaan käsitellä myös kirjallisessa menettelyssä. Tuomioistuin päättää valvotun ajo-oikeuden kestosta, joka on yhdestä kolmeen vuotta (HE 36/2008 yleisperustelut jakso 3.2.)

5.6.4 Päihdehoito

Valvottavan on ennen alkolukkoajokortin myöntämistä käytävä lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön luona keskustelemassa päihteiden käytöstä, niiden vaikutuksista terveyteen sekä päihteiden käyttöön liittyvistä hoitomahdollisuuksista. Käynnistä on pyydetävä todistus, josta ilmenee keskustelun tarkoitus. (AlkolukkoL 6 §.) Todistuksen voi hankkia terveyskeskuksesta, yksityiseltä terveysasemalta tai A-klinikalta. Hankinnan voi tehdä jo ennen tuomioistuimen päätöstä, mutta se ei vaikuta käräjäoikeuden päätökseen valvotun ajo-oikeuden myöntämisestä. (LVM 30/2007, 17.) Valvottava voi päihdehoidosta saamansa informaation perusteella päättää, haluaako hän aloittaa päihdehoidon vai ei. Vapaaehtoisesti hoitoon osallistuvilla on yleensä paremmat hoitotulokset kuin niillä, jotka veloitetaan osallistumaan hoitoon. (HE 36/2008 yksityiskohtaiset perustelut jakso 1.1 6 §.)

5.6.5 Alkolukon asennus ja muutokatsastus

Asennusliike edustaa yhtä alkolukon maahantuojaa. Asennusliikkeen tehtävänä on asentaa alkolukko, purkaa määräajoin lukkoon tallentunut data sekä suorittaa tarvittavia huoltotoimenpiteitä. (LVM 30/2007, 21.) Asennusliikkeitä on tällä hetkellä 87 kappaletta (Trafi 2010 A). Valvottavan on itse selvitettävä tarjolla olevat alkolukkolaitteet ja asennusliikkeet. Liikkeessä alkolukko asennetaan ajoneuvoon ja ohjelmoidaan koetusajan edellytysten mukaisesti. Valvottava saa asiakasnumeron, todistuksen asennuksesta ja koulutuksen alkolukon käyttöön. (LVM 30/2007, 17, 22.) Valvottavan on tärkeää muistaa, että koska valvottu ajo-oikeus alkaa vasta alkolukkoajokortin luovuttamisen jälkeen, valvottava ei itse voi kuljettaa ajoneuvoaan

asennukseen eikä sitä seuraavaan muutokatsastukseen (HE 36/2008 yksityiskohtaiset perustelut jakso 1.1 4 §).

Alkolukon asennuksen jälkeen ajoneuvo on vietävä muutokatsastettavaksi. Katsastusasema tarkistaa, ettei asennettu laite häiritse kuljettajan näkökenttää. Itse laitteen toimintaan se ei kuitenkaan ota kantaa. Katsastuskonttori merkitsee muutokatsastuksen jälkeen asiakasnumeron (alkolukon numeron) ajoneuvoliikennerekisteriin ja rekisteröintitodistuksen tekniseen osaan. Ajoneuvo on muutokatsastettava myös, kun alkolukko on poistettu ajoneuvosta. (LVM 30/2007, 22; HE 36/2008 yksityiskohtaiset perustelut jakso 1.1 4 §; Kokkonen 2010; Trafi 2010 C.)

5.6.6 Alkolukkoajokortti

Alkolukkoajokortin luovuttamisen edellytyksenä on, että valvottava toimittaa poliisille todistuksen alkolukon asentamisesta, rekisteröintitodistuksen I osan, jonka mukaan ajoneuvo on alkolukon asentamisen jälkeen muutokatsastettu, todistuksen lääkärissä käynnistä sekä kaksi valokuvaa. Ajo-oikeus alkaa alkolukkoerityisehdolla varustetun ajokortin eli alkolukkoajokortin luovuttamisesta. Valvotulta otetaan varsinainen ajokortti pois ja tilataan uusi, jonka taka puolelle merkitään kansallisella ajokorttikoodilla alkolukkoerityisehto. Alkolukkoajokortista poistetaan ne ajokorttiluokat, joihin kuuluvia ajoneuvoja ei saa valvotun ajo-oikeuden aikana kuljettaa. Esimerkiksi AB-ajokortista poistetaan A, koska alkolukkoa ei saa asentaa moottoripyörään. Samoin esimerkiksi moottorikelkan kuljettaminen on kiellettyä.

Uuden kortin toimitus kestää noin viikon, jonka ajaksi valvottavalle voidaan antaa väliaikainen ajokortti. Alkolukkoajokortin myöntää valvottavan asuinpaikan poliisi. Poliisi syöttää ajoneuvoliikennerekisteriin huomautustiedon alkolukon numerosta ja sen ajoneuvon rekisteritunnuksen, johon alkolukko on asennettu. Valvotun ajo-oikeuden aikana valvottava saa kuljettaa vain sitä ajoneuvoa, jonka hän on ilmoittanut poliisille ja joka on merkitty rekisteriin. (AlkolukkoL 4 §; Poliisi 2010 B; LVM 30/2007, 17, 19; HE 36/2008 yksityiskohtaiset perustelut jakso 1.1 4 §; Kokkonen 2010.)

5.6.7 Alkolukon huolto ja käyttötietojen purku

Valvottavan on kahden kuukauden välein toimitettava ajoneuvo laitevalmistajan valtuuttamaan ja Liikenteen turvallisuusvirasto Trafille ilmoitetun edustajan asennusliikkeeseen, missä käyttötiedot siirretään alkolukkolaitteesta laitevalmistajan tietojärjestelmään. Tiedot välitetään eteenpäin laitevalmistajan pitämään rekisteriin, joka on poliisin käytettävissä valvontaa varten. Poliisi tarkistaa rekisteristä alkolukon käyttötiedot, ja tarvittaessa ryhtyy toimenpiteisiin, esimerkiksi kutsuu valvottavan kuultavaksi. Alkolukon käyttötietoja säilytetään rekiste-

rissä vähintään kolmen vuoden ajan, jotta ne ovat saatavissa myös mahdollisen valitusprosessin käsittelyn ajan. (LVM 30/2007, 18, 21; HE 36/2008 yksityiskohtaiset perustelut jakso 1.1 8 §.)

Alkolukko muistuttaa käyttäjää huollon ajankohdasta. Alkolukko estää ajoneuvon käynnistymisen, riippumatta kuljettajan uloshengitysilman alkoholipitoisuudesta, jos alkolukon huoltoa ei suoriteta:

- ”1) seitsemän päivän kuluessa huoltovälin päättymisestä lukien;
- 2) viiden päivän kuluessa hälytysjärjestelmän käynnistymisestä lukien;
- 3) viiden päivän kuluessa siitä, kun ajoneuvoa on joko liikutettu tai se on käynnistetty ilman hyväksytyä puhalluksen antamista; tai
- 4) viiden päivän kuluessa siitä, kun keskusyksikön virtalähde on katkaistu yli 15 minuutin ajaksi.” (Asetus 474/2008 6 ja 8 §.)

Tällöin ajoneuvo täytyy hinata huoltoon. Huollon yhteydessä alkolukko yleensä myös kalibroidaan mittaustarkkuuden varmistamiseksi. Kalibrointi on tehtävä vähintään vuoden välein, alkolukon mallin mukaan. (HE 36/2008 yksityiskohtaiset perustelut jakso 1.1 8 §.)

Ajonaikainen alkoholia sisältävä puhallus tai vaadittujen uusintapuhallusten suorittamatta jättäminen johtaa siis aikaistettuun huoltoon. Huollossa alkolukkolaitteen tiedot puretaan ja mahdollisista rikkeistä menee tieto poliisille. Joskus laite on huollettava muista syistä, kuten toimintahäiriön vuoksi, jolloin asiasta ei mene ilmoitusta poliisille. Asentaja ei näe tietoja alkoholia sisältäneistä puhalluksista, mutta mahdollisista teknisistä vioista kylläkin. (LVM 30/2007, 18, 22.)

5.6.8 Valvotun ajo-oikeuden peruuttaminen

”Tuomioistuimen on peruutettava valvottu ajo-oikeus ja määrättävä ehdollinen ajokielto pantavaksi täytäntöön, jos valvottava koetusaikana:

- 1) peruuttaa valvontaa koskevan pyyntönsä; taikka
- 2) ilman hyväksyttävää syytä rikkoo valvottuun ajo-oikeuteen sisältyvää rajoitusta tai laiminlyö valvottuun ajo-oikeuteen kuuluvan velvollisuuden” (TLL 79 a §).

Valvottava voi siis halutessaan peruuttaa valvotun ajo-oikeuden tai poliisi voi vaatia sen peruuttamista, jos valvottava syyllistyy esimerkiksi törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen, rattijuopumukseen tai törkeään rattijuopumukseen. Sen sijaan jos poliisi määrää valvottavan ajokieltoon esimerkiksi toistuvista liikenneriikkomuksista, valvottua ajo-oikeutta ei

peruuteta, vaan poliisi ottaa alkolukkoajokortin ajokiellon ajaksi pois. Valvottavan on tehtävä peruuttamista koskeva pyyntö asuinpaikkansa poliisille. (HE 36/2008 yksityiskohtaiset perustelut jakso 1.2 79 a §.)

Valvottua ajo-oikeutta peruutettaessa poliisi asettaa valvottavan väliaikaiseen ajokieltoon ja ilmoittaa asiasta syyttäjälle, jonka on viipymättä esitettävä valvotun ajo-oikeuden peruuttamista ja ehdollisen ajokiellon täytäntöönpanoa koskeva vaatimus tuomioistuimelle. Tuomioistuimien peruuttaa valvotun ajo-oikeuden ja määrää ehdollisen ajokiellon täytäntöön pantavaksi. Käräjäoikeuden päätös tarvitaan myös silloin, kun valvottava haluaa itse keskeyttää valvotun ajo-oikeuden. (LVM 30/2007, 18, 20.)

5.6.9 Koetusajan päätyminen

Valvottavan on täytettävä valvottuun ajo-oikeuteen kuuluvat velvollisuudet. Koetusajan päätyttyä valvottavan asuinpaikan poliisin on varmistettava, ettei tieliikennelain 79 a §:ssä tarkoitettuja tekoja tai laiminlyöntejä ole tapahtunut. (AlkolukkoL 4 §.) Koetusajan päätyttyä valvottavan on huolehdittava alkolukon käyttötietojen purkamisesta, jotta poliisi voi tarkistaa ne ennen varsinaisen ajokortin palauttamista. Valvottava palauttaa alkolukkoajokortin ajo-oikeutta valvovalle poliisille. Poliisin tarkastettua, ettei alkolukon tiedoissa ole rikkomuksia, valvottavalle palautetaan hänen varsinainen ajokorttinsa. Poliisi tekee asiasta ilmoituksen laitevalmistajan rekisteriin sekä ajoneuvoliikennerekisteriin. Alkolukkoajokorttia ei kuitenkaan ole pakko palauttaa, sillä sen voimassaoloaika on sama kuin varsinaisen ajokortin. Valvottava voi joko poistaa alkolukon ajoneuvostaan ja muutoskatsastuttaa ajoneuvon sen jälkeen, tai halutessaan muuttaa laitteen ohjelmoinnin vapaaehtoisikäyttöä varten. (LVM 30/2007, 18-19, 22; HE 36/2008 yksityiskohtaiset perustelut jakso 1.1 4 §.)

6 Lopuksi

Alkolukkokokeilun aikaan viranomaisilla itselläänkään ei ollut vielä selkeää kuvaa alkolukolla valvotusta ajo-oikeudesta. Toivottavasti nykytilanne on parempi ja omalta osaltani olen nyt ainakin parantanut tilannetta yhden viranomaisen, Hyvinkään käräjäoikeuden, osalta. Samalla kertaa olen myös kehittänyt heidän asiakaspalveluaan ohjeistuksen muodossa. Itse olen erittäin tyytyväinen luomaani ohjeeseen. Se täyttää hyvin ne vaatimukset, joita sille etukäteen asetettiin eli ohjeistus on kattava, erityisesti kustannuksiin ja valvotun ajo-oikeuden käytännön toimenpiteisiin pureutuva infopaketti. Luetutin ohjeistuksen kahdella Hyvinkään käräjäoikeuden käräjäsihteerillä ja he olivat myös erittäin tyytyväisiä. He kertoivat, että ohje sisälsi paljon sellaista asiaa, josta he eivät olleet tiedäneet, joten voitaneen sanoa ohjeistuksen

täyttäneen tarkoituksensa ja olleen onnistunut. Toivottavasti se tulee ahkeraan käyttöön, ehkä myös muualle kuin vain Hyvinkään käräjäoikeuteen.

Alkolukon käyttö parantaa huomattavasti liikenneturvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Onkin erinomaista, että todennäköisesti jo vuonna 2011 alkolukko on pakollisena koulu- ja päiväkotikuljetuksissa. Toivottavasti se tulee pakolliseksi myös rattijuopumuksen uusijoille. Itse odotan erityisesti sitä päivää, kun alkolukko tulee olemaan vakiovarusteena kaikissa autoissa.

Tänä päivänä yksi isoimmista alkolukon ongelmista on sen kalliit kustannukset. Mutta tämäkin ongelma varmasti poistuu, tai ainakin vähenee, seuraavien vuosien kuluessa alkolukon vakiinnuttaessa paikkansa. Mitä enemmän alkolukolle on kysyntää, sitä enemmän alalle tulee myös kilpailijoita, jolloin hinnatkin laskevat. Ammattiliikenteessä alkolukko on jo yksi kilpailuvalteista ja uskon, että on vain ajan kysymys, kun alkolukko tulee pakolliseksi kaikessa joukkoliikenteessä. Valitettavasti alkolukko ei kuitenkaan vielä tunnista huumeita. Tällaistakin teknologiaa kuitenkin kehitetään parhaillaan, joten uskon tämän olevan mahdollista vielä jonain päivänä. Nähtäväksi jää toteutuuko tavoite siitä, että vuonna 2010 Suomessa kuolisi liikenteessä enintään 250 ihmistä.

Lähteet

Kirjalliset lähteet

Beilinson, L., Britschgi, V., Higgins, A. & Lähesmaa, J. Alkolukkokokeilu 2005-2008; Prosessin seuranta. 2007. Liikenne- ja viestintäministeriön (LVM) julkaisuja 30/2007. Helsinki.

Beilinson, L. & Poutanen, M. Alkolukkokokeilu; Kokeilun suorittaneiden mielipiteitä. 2007. Liikenne- ja viestintäministeriön (LVM) julkaisuja 38/2007. Helsinki.

EU-ajokorttidirektiivi (91/439/ETY)

HE 36/2008. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi alkolukolla valvotusta ajo-oikeudesta ja tieliikennelain muuttamisesta.

King, L. & Rajalin, S. 2007. Paljonko alkolukon jälkeen olisi rattijuopumuksen uusijoita? Liikenneviikku 1/2007, 32. Liikenneturva.

Kärki, O. 2001. Alkolukko rattijuopumuksen ehkäisyssä; esiselvitys. VTT (Valtion teknillinen tutkimuskeskus) tiedotteita. Espoo.

Laki alkolukolla valvotun ajo-oikeuden kokeilemisesta 27.5.2005/360.

Laki alkolukolla valvotusta ajo-oikeudesta 26.6.2008/439.

Pursiainen, H. 2009. Kansallinen älyliikenteen strategia; Selvitysmiehen ehdotus. Liikenne- ja viestintäministeriö.

Rikoslaki 19.12.1889/39.

Tieliikennelaki 3.4.1981/267.

Valtioneuvosto. 2006. Valtioneuvoston periaatepäätös tieliikenteen turvallisuuden parantamisesta 9.3.2006.

Valtioneuvoston asetus alkolukolla valvotusta ajo-oikeudesta 474/2008.

Sähköiset lähteet

AKE. 2009. Vuoden 2009 tiedotteet. Alkolukot estäneet yli 10 000 kertaa päihtyneen kuljettajan ajon. Viitattu 22.4.2010.
<http://www.ake.fi/AKE/Ajankohtaista/Vuoden+2009+tiedotteet/Alkolukot+est%C3%A4neet+yli+10+000.htm>

Alkolukkoesite. 2009. Tietoa alkolukosta. Viitattu 20.9.2009.
[http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/ExternalFiles/alkolukkoesite_2009/\\$file/alkolukkoesite_2009.pdf](http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/ExternalFiles/alkolukkoesite_2009/$file/alkolukkoesite_2009.pdf)

Korkein oikeus (KKO). 2009. Korkeimman oikeuden ennakkopäätös KKO:2009:71. Viitattu 13.5.2010.
<http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2009/20090071>

Lahdenmäki, S. 2010. Alkolukko joka autoon? Netti ET. Viitattu 21.4.2010.
<http://www.nettiet.fi/teemat/ajankohtaista/art988-Alkolukko-joka-autoon-.html>

Liikenne- ja viestintäministeriö (LVM). 2008. Alkolukko pysyväksi keinoksi vähentää rattijuopumusta. Viitattu 22.4.2010.
<http://www.mintc.fi/web/fi/tiedote/view/819761>

Liikenneturva. 2010. Tietolehti. Alkolukko. Viitattu 22.4.2010.

<http://www.liikenneturva.fi/tietolehti/2010/siniset/alkolukko.php>

Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi. 2010. A. Alkolukkokorjaamot. Viitattu 21.4.2010.

http://www.ake.fi/AKE/Katsastus_ja_ajoneuvotekniikka/Autokorjaamot+2/Alkolukkokorjaamot.htm

Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi. 2010. B. Alkolukon vapaaehtoinen käyttö. Viitattu 22.4.2010.

http://www.ake.fi/AKE/Ajokortit_ja_tutkinnot/Ajokortit/Alkolukko/Alkolukon+vapaaehtoinen+k%C3%A4ytt%C3%B6.htm

Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi. 2010. C. Ajoneuvoliikennerekisteri. Viitattu 27.4.2010.

<http://www.ake.fi/AKE/Tieliikenne+osana+Trafia/Tieliikenteen+toiminta/Ajoneuvoliikennerekisteri.htm>

Poliisi. 2010. A. Ajokielto. Viitattu 22.4.2010.

<http://poliisi.fi/poliisi/home.nsf/Pages/613C7620C33FA5E0C2256BC7002E6408>

Poliisi. 2010. B. Alkolukkoajokortti. Viitattu 22.4.2010.

<http://poliisi.fi/poliisi/home.nsf/pages/BDBFA53CAFEC399BC22571000032A516?opendocument>

Poliisi. 2010. C. Rattijuoppo liikenteessä. Viitattu 22.4.2010.

<http://poliisi.fi/poliisi/home.nsf/pages/A04A1B0C3BB952FDC2256BC7002E7EE3?opendocument>

Ramboll Finland. 2008. A. Alkolukkotutkimus - Alkolukon historiaa. Viitattu 6.9.2009.

<http://www.alkolukkotutkimus.fi/pages/index.asp?fr=historia>

Ramboll Finland. 2008. B. Alkolukkotutkimus - Alkolukko yksityiskäytössä. Viitattu 22.4.2010.

<http://www.alkolukkotutkimus.fi/pages/index.asp?fr=ykskaytto>

Ramboll Finland. 2008. C. Alkolukkotutkimus - Miten toimii, mistä saa, asennus. Viitattu 6.9.2009.

<http://www.alkolukkotutkimus.fi/pages/index.asp?fr=hankinta>

Ramboll Finland. 2008. D. Alkolukkotutkimus - Toimintaperiaate. Viitattu 6.9.2009.

<http://www.alkolukkotutkimus.fi/pages/index.asp?fr=toimperiaat>

Tilastokeskus. 2010. Taulukko: Rikokset ja niiden selvittäminen vuodesta 1980. Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat. Viitattu 11.4.2010.

http://pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=020_polrik_tau_102_fi&ti=Rikokset+ja+niiden+selvitt%E4minen+vuodesta+1980&path=../Database/StatFin/oik/polrik/&lang=3&multilang=fi

Suulliset lähteet

Kokkonen, H. 2010. Yksityinen sähköpostiviesti 27.4.2010. Poliisi.

Löytty, M. 2010. Yksityinen sähköpostiviesti 23.4.2010. Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi.

Tötterman, K. 2010. Haastattelu puhelimitse 22.4.2010. Oy Kaha Ab.

Suomen Alkolukko Oy. 2010. Haastattelu puhelimitse 22.4.2010.

Taulukot

Taulukko 1: Suomessa valvottuun ajo-oikeuteen hyväksytyt alkolukot	12
Taulukko 2: Poliisin tietoon tulleet rattijuopumukset ja törkeät rattijuopumukset vuosina 2005 - 2009	14

ALKOLUKOLLA VALVOTTU AJO-OIKEUS

Rattijuopumukseen syyllistynyt voi ehdottoman ajokiellon sijaan pyytää valvottua ajo-oikeutta, jossa hän saa ajaa vain alkolukolla varustettua ajoneuvoa.

Mitä tarkoittaa alkolukolla valvottu ajo-oikeus

Alkoholien käyttöön perustuvaan rattijuopumukseen tai törkeään rattijuopumukseen syyllistyneelle voidaan tietyin edellytyksin määrätä ehdollinen ajokielto yhdistettynä ajo-oikeuden valvontaan, eli valvottuun ajo-oikeuteen. Alkolukolla valvottu ajo-oikeus on ehdottoman ajokiellon vaihtoehto. Ajokielto määrätään ehdollisena valvottuun ajo-oikeuden ajaksi. Väliaikainen ajokielto päättyy ja koetusaika alkaa, kun valvottuun ajo-oikeuteen määrätylle annetaan alkolukkoajokortti. Koetusaika on yhdestä kolmeen vuoteen, keston päättää tuomioistuin. Valvottu ajo-oikeus päättyy ehdollisen ajokiellon koetusajan päättymispäivänä. Valvottuun ajo-oikeuden myöntäminen ei vaikuta rattijuopumuksesta tuomittavaan rangaistukseen.

Mikä alkolukko on

Alkolukolla tarkoitetaan ajonestolaitetta, joka mittaa kuljettajan uloshengitysilman alkoholipitoisuuden ja sen perusteella estää ajoneuvon käynnistyksen kuljettajan ollessa alkoholin vaikutuksen alainen. Ajoneuvo ei käynnisty, jos kuljettajalla on vähintään 0,1 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, mikä määrä vastaa noin 0,2 promillen alkoholipitoisuutta veressä.

Alkolukko koostuu kahdesta itsenäisestä yksiköstä: ajoneuvon kojelautaan asennettavasta näytekäytöstä, johon puhalletaan ja joka mittaa hengitysnäytteen alkoholipitoisuuden, sekä yleensä kojelaudan alle asennettavasta kontrolli- tai viestiyksiköstä, joka puhallusnäytteestä saadun mittauksen mukaan joko sallii tai estää ajoneuvon käynnistämisen. Kontrolliyksikköön on yhdistetty pieni tietokone, joka kirjaa kuljettajan kaikki puhallukset sisältäen näytteiden antamispäivät, kellonajat ja alkoholipitoisuudet.

Jos kuljettaja puhaltaa ajoneuvoa käynnistäessään yli sallitun rajan, alkolukko estää käynnistyksen ensin viideksi minuutiksi ja toisesta puhalluksesta lähtien 15 minuutiksi kerrallaan, kunnes hyväksytyt puhallukset annetaan. Hyväksytyt puhallukset jälkeen ajoneuvon käynnistämiseen on aikaa viisi minuuttia. Moottorin sammuttamisen jälkeen ajoneuvon voi käynnistää uudelleen viiden minuutin kuluessa ilman, että alkolukko vaatii puhallusta.

Alkolukko pyytää puhallusta myös satunnaisesti ajon aikana. Aikaa puhallukselle on kuusi minuuttia. Ensimmäisen puhalluksen alkolukko vaatii 5 - 10 minuutin kuluttua ajoneuvon käynnistyksestä ja tämän jälkeen 30 - 45 minuutin välein. Jos puhallusta ei tehdä ajon aikana määrättyä ajassa tai se ylittää säädetyt rajat, ajoneuvon äänitorvi kytkeytyy päälle. Tietokone tallentaa tapahtuman ja lyhentää laitteen huoltovälin muutamaan päivään, jonka jälkeen ajoneuvo ei enää käynnisty. Huollossa tietokoneen tiedot puretaan ja sääntöjen rikkomisen paljastuu koetusajan valvojalle. Virheellinen puhallus tai puhallamatta jättäminen ajon aikana ei siis vaikuta käynnissä olevaan moottoriin, koska alkolukko on asennettu virtalukon ja käynnistysmoottorin välille. Alkolukon kiertäminen tai toimintakyvyttömäksi saattaminen on kiellettyä.

Alkolukko voidaan asentaa yhteen tai useampaan valvottavan käytössä olevaan henkilö-, paketti-, kuorma- tai linja-autoon taikka traktoriin. Ajoneuvon ei tarvitse olla yksityiskäytössä. Alkolukon voi myös vaihtaa valvottuun ajo-oikeuden aikana toiseen ajoneuvoon, mutta todistukset asennuksesta sekä muutokatsastuksesta on toimitettava poliisille. Valvottavan lisäksi alkolukolla varustettua ajoneuvoa saavat ajaa muutkin henkilöt. Valvottava kuitenkin vastaa alkolukon ohjeiden mukaisesta käytöstä, ellei hän voi luotettavasti osoittaa toisen henkilön aiheuttaneen ohjeiden vastaisen tilanteen.

Kuka ja miten valvottuun ajo-oikeuden voi saada

Valvottuun ajo-oikeuden voi saada vain Suomessa vakinaisesti asuva henkilö. Valvottua ajo-oikeutta pitää pyytää. Pyyntö on esitettävä poliisille tai rattijuopumusasian käsittelyn yhteydessä tuomioistuimelle. Henkilöllä on oltava oikeus kuljettaa henkilö-, paketti-, kuorma-, tai linja-autoa taikka traktoria.

Milloin valvottua ajo-oikeutta ei voi saada

Ajokiellon, väliaikaisen ajokiellon tai ehdollisen ajokiellon koetusaikana tehdystä teosta ei voida määrätä valvottua ajo-oikeutta. Valvotun ajo-oikeuden aikana tehdystä teosta ei myöskään voida määrätä uutta valvottua ajo-oikeutta. Alkolukkoa ei myönnetä päihderiippuvaiselle. Alkolukkoa ei myöskään voida antaa huumeiden käyttäjille, koska alkolukko ei tunnista huumeita.

Kustannukset ja käytössä olevat alkolukot

Valvottava vastaa valvotusta ajo-oikeudesta hänelle aiheutuvista kustannuksista. Kunta voi harkintansa mukaan myöntää täydentävää toimeentulotukea alkolukon hankintaan ja käyttöön. Alkolukon voi joko ostaa tai vuokrata. Yhden vuoden ajaksi valvottu ajo-oikeus maksaa halvimmillaan 1750 €. Valvottuun ajo-oikeuteen on hyväksytty kaksi alkolukkoa: Dräger Interlock XT ja Guardian WR2.

Dräger Interlock XT

Dräger-alkolukon voi ainoastaan ostaa. Lähes kaikki asennusliikkeet toimivat myös laitteen jälleenmyyjinä. Dräger-alkolukko myydään aina asennettuna. Alkolukko tulee kalibroida 200 päivän eli noin puolen vuoden välein. Hinnat riippuvat aina asennusliikkeestä. Alkolukon hinnasta palautetaan 150 €, jos valvottava palauttaa laitteen valvotun ajo-oikeuden päätyttyä.

- alkolukko asennettuna noin 1 500 - 1 600 €, josta asennuksen osuus on 200 - 400 €
- huolto 25 - 50 €
- kalibrointi sisältyy yleensä määräaikaishuollon hintaan tai maksaa noin 60 €

Dräger Suomi Oy toimii Dräger Interlock XT -alkolukon maahantuoja, mutta asiakaspalvelusta ja myynnistä huolehtii Oy Kaha Ab sekä sen valtuuttamat asennusliikkeet.

Dräger Suomi Oy:n yhteystiedot:

Dräger Suomi Oy
Päiväläisentie 4, PL 33,
00391 Helsinki
Puhelin 0207 119 600
Telefax 0207 119 611
asiakaspalvelu@liitin.fi
www.liitin.fi (www.draeger.com)

Oy Kaha Ab:n yhteystiedot:

Oy Kaha Ab
PL 117, 01511 Vantaa
Ansatie 2, 01740 Vantaa
Puhelin 09 615 6800
Telefax 09 615 68301
info@kaha.fi
www.kaha.fi

Guardian WR2

Guardian WR2 - alkolukon voi vain vuokrata valvotun ajo-oikeuden ajaksi eli vähintään vuodeksi. Valvottavan on otettava yhteyttä Suomen Alkolukko Oy:n, jonka kanssa solmitaan vuokrasopimus alkolukosta. Suomen Alkolukko Oy lähettää alkolukon valvottavan kannalta sopivimpaan laitevalmistajan valtuuttamaan asennusliikkeeseen, jonne valvottavan on otettava itse yhteyttä sopiakseen asennuksen ajankohdasta. Asennuksen jälkeen ajoneuvo on vietävä muutostarkastettavaksi. Alkolukko tulee kalibroida vuoden välein. Valvotun ajo-oikeuden päätyttyä laite on poistettava ajoneuvosta ja jälleen muutostarkastettava. Hinnat riippuvat aina asennusliikkeestä.

- vuokraus 128 € / kk
- asennus noin 250 €
- huolto noin 50 €
- kalibrointi sisältyy yleensä määräaikaishuollon hintaan tai maksaa noin 50 €
- poistaminen noin 80 €

Suomen Alkolukko Oy:n yhteystiedot:

Suomen Alkolukko Oy
Pensionatsvägen 10
22100 Mariehamn
Puhelin 0457 3435 254
Telefax 018 158 581
info@suomenalkolukko.fi
www.suomenalkolukko.fi

Muut kustannukset

Muutokatsastus Hyvinkään alueella maksaa 43 - 47 €.

Alkolukkoajokortti maksaa 43 €.

Päihdehoitokäynti maksaa 0 - 250 €. Esimerkkihintoja Hyvinkään alueelta:

Hyvinkään terveyskeskus

Todistus 33,80 € + käyntimaksu 13,70 €

Nurmijärven terveyskeskus

Todistus 33,80 € + käyntimaksu 12,80 € / 27,40 €

Riihimäen terveyskeskus

Todistus 31,50 € + käyntimaksu 12,80 €

A-klinikka Riihimäki

Ei tarjoa tällaista palvelua, vaan ohjaa terveyskeskukseen.

A-klinikka Hyvinkää

Todistuksen saa maksutta.

Yksityiset lääkäriasemat

Hinnat riippuvat käynnin kestosta, 50 - 250 €.

Rattijuopumuksesta epäily ja esitutkinta

Puhallutuksen yhteydessä poliisi on määrännyt rattijuopumuksesta epäillyn väliaikaiseen ajo-kieltoon ja ottanut hänen ajokorttinsa haltuunsa. Jos esitutkinnan perusteella on ilmeistä, että tuomioistuimien määrää ajokiellon ehdollisena, poliisi on voinut määrätä väliaikaisen ajokiellon päättymään. Muutoin väliaikainen ajokiello jatkuu, kunnes tuomioistuin päättää ajokiellosta. Poliisi voi, mikäli alkolukkolain edellytykset täyttyvät, määrätä alkolukolla valvotun ajo-oikeuden jo ennen kuin tuomioistuin päättää ajokiellosta.

Tuomioistuinkäsittely

Toiveen alkolukon saannista voi esittää myös vasta tuomioistuinkäsittelyssä. Pyyntö voidaan tehdä suullisesti tai kirjallisesti. Asia voidaan käsitellä myös kirjallisessa menettelyssä. Tuomioistuin päättää valvotun ajo-oikeuden kestosta, joka on yhdestä kolmeen vuoteen.

Päihdehoito

Valvottavan on ennen alkolukkoajokortin myöntämistä käytävä lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön luona keskustelemassa päihteiden käytöstä, niiden vaikutuksista terveyteen sekä päihteiden käyttöön liittyvistä hoitomahdollisuuksista. Käynnistä on pyydetävä todistus, josta ilmenee keskustelun tarkoitus. Todistuksen voi hankkia terveyskeskuksesta, yksityiseltä terveysasemalta tai A-klinikalta. Todistuksen voi hankkia jo ennen tuomioistuimen päätöstä, mutta tämä ei vaikuta käräjäoikeuden päätökseen valvotun ajo-oikeuden myöntämisestä.

Asennus

Asennusliike edustaa yhtä alkolukon maahantuoja. *Ajantasaisen listan asennus- ja huolto-liikkeistä saa Liikenteen turvallisuusvirasto Trafifin verkkosivuilta osoitteesta www.ake.fi / Katsastus ja ajoneuvotekniikka / Autokorjaamot / Alkolukkokorjaamot.* Asennusliikkeen tehtävänä on asentaa alkolukko, purkaa määrääjain lukkoon tallentunut data sekä suorittaa tarvittavia huoltotoimenpiteitä. Valvottava saa asiakasnumeron, todistuksen asennuksesta ja koulutuksen alkolukon käyttöön. On tärkeää muistaa, että koska valvottu ajo-oikeus alkaa vasta alkolukkoajokortin luovuttamisen jälkeen, valvottava ei itse voi kuljettaa ajoneuvoaan asennukseen eikä sitä seuraavaan muutostarkastukseen.

Muutostarkastus

Alkolukon asennuksen jälkeen ajoneuvo on vietävä muutostarkastettavaksi. Katsastuskonttori merkitsee muutostarkastuksen jälkeen asiakasnumeron (alkolukon numeron) ajoneuvoliikennerekisteriin ja rekisteröintitodistuksen tekniseen osaan. Ajoneuvo on muutostarkastettava myös, kun alkolukko on poistettu ajoneuvosta.

Alkolukkoajokortti

Alkolukkoajokorttihakemus jätetään asuinpaikan poliisille.

Hakemuksen liitteenä tulee olla:

- todistus alkolukon asentamisesta,
- todistus asentamisen jälkeisestä muutostarkastuksesta (rekisteröintitodistuksen I osa)
- todistus päihdehoitokäynnistä ja
- kaksi valokuvaa.

Ajo-oikeus alkaa alkolukkoerityisehdolla varustetun ajokortin, eli alkolukkoajokortin, luovuttamisesta. Valvottava otetaan varsinainen ajokortti pois ja tilataan uusi, jonka takapuolelle merkitään kansallisella ajokorttikoodilla alkolukkoerityisehto. Alkolukkoajokortista poistetaan ne ajokorttiluokat, joihin kuuluvia ajoneuvoja ei valvottu ajo-oikeuden aikana kuljettaa. Esimerkiksi AB-ajokortista poistetaan A, koska alkolukkoa ei saa asentaa moottoripyörään. Samoin esimerkiksi moottorikelkan kuljettaminen on kiellettyä. Uuden kortin toimitus kestää noin viikon, jonka ajaksi valvottavalle voidaan antaa väliaikainen ajokortti. Poliisi syöttää ajoneuvoliikennerekisteriin huomautustiedon alkolukon numerosta ja sen ajoneuvon rekisteritunnuksen, johon alkolukko on asennettu. Valvottava saa ajaa vain rekisteriin merkittyä ajoneuvoa.

Alkolukon huolto ja käyttötietojen purku

Valvottavan on 60 päivän välein toimitettava ajoneuvo laitevalmistajan valtuuttamaan ja Liikenteen turvallisuusvirasto Trafifille (entinen Ajoneuvohallintokeskus eli AKE) ilmoitetun edustajan asennusliikkeeseen, missä alkolukko tarvittaessa kalibroidaan ja käyttötiedot siirretään alkolukkolaitteesta laitevalmistajan tietojärjestelmään. Tiedot välitetään eteenpäin laitevalmistajan pitämään rekisteriin, joka on poliisin käytettävissä valvontaa varten. Poliisi tarkistaa rekisteristä alkolukon käyttötiedot, ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin, esimerkiksi kutsuu valvottavan kuultavaksi.

Jos kuljettaja puhaltaa ajon aikana alkolukkolaitteeseen alkoholia sisältävän puhalluksen tai jättää vaaditun puhalluksen puhaltamatta, alkolukko antaa ilmoituksen viedä ajoneuvo ennen aikaiseen huoltoon. Joskus laite on huollettava muista syistä, kuten toimintahäiriön vuoksi, jolloin asiasta ei mene ilmoitusta poliisille. Asentaja ei näe tietoja alkoholia sisältäneistä puhalluksista, mutta mahdollisista teknisistä vioista kylläkin.

Alkolukko muistuttaa käyttäjää huollon ajankohdasta. Alkolukko estää ajoneuvon käynnistymisen, riippumatta kuljettajan uloshengitysilman alkoholipitoisuudesta, jos alkolukon huoltoa ei suoriteta:

- 1) seitsemän päivän kuluessa huoltovälin päättymisestä lukien;
- 2) viiden päivän kuluessa hälytysjärjestelmän käynnistymisestä lukien;
- 3) viiden päivän kuluessa siitä, kun ajoneuvoa on joko liikutettu tai se on käynnistetty ilman hyväksytyä puhalluksen antamista; tai

4) viiden päivän kuluessa siitä kun keskusyksikön virtalähde on katkaistu yli 15 minuutin ajaksi.

Tällöin ajoneuvo täytyy hinata huoltoon.

Peruuttaminen

Tuomioistuin peruuttaa valvotun ajo-oikeuden ja määrää ehdollisen ajokiellon pantavaksi täytäntöön, jos valvottava koetusaikana:

1) peruuttaa valvontaa koskevan pyyntönsä; taikka

2) ilman hyväksyttävää syytä rikkoo valvottuun ajo-oikeuteen sisältyvää rajoitusta tai laiminlyö valvottuun ajo-oikeuteen kuuluvan velvollisuuden. Esimerkiksi syyllistyy törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen, rattijuopumukseen tai törkeään rattijuopumukseen.

Pyyntö peruuttamisesta on tehtävä asuinpaikan poliisille. Ennen käräjäoikeuden päätöstä peruuttamisesta poliisi asettaa valvottavan väliaikaiseen ajokieltoon. Käräjäoikeuden päätös tarvitaan myös silloin, kun valvottava haluaa itse keskeyttää valvotun ajo-oikeuden.

Koetusajan päätyminen

Koetusajan päätyttyä valvottavan on huolehdittava alkolukon käyttötietojen purkamisesta, jotta poliisi voi tarkistaa ne ennen varsinaisen ajokortin palauttamista. Valvottava palauttaa alkolukkoajokortin ajo-oikeutta valvovalle poliisille ja hän saa takaisin varsinaisen ajokorttinsa. Alkolukkoajokorttia ei kuitenkaan ole pakko palauttaa, sillä sen voimassaoloaika on sama kuin varsinaisen ajokortin. Valvottava voi joko poistattaa alkolukon ajoneuvostaan ja muotokatsastuttaa ajoneuvon sen jälkeen, tai halutessaan muuttaa laitteen ohjelmoinnin vapaaehtoisikäyttöä varten.